

OSMANLI'DAN BU YANA TÜRKİYE'DE KAPİTALİZMİN GELİŞME DİYALEKTİĞİ 5. BÖLÜM: 27 MAYIS KARŞI DEVRİMİ!...

Münir Aktolga
Nisan 2012

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
II.MAHMUT'TAN İTTİHATÇILARA, ORADAN DA, KEMALİZM ÜZERİNDEN GÜNÜMÜZE ULAŞAN OSMANLI'NIN "BATILILAŞMA" ANLAYIŞI, ÖZÜNDE DEVLETE BAĞLI BİR KAPİTALİZM-"Devlet Kapitalizmi" değil, Devletçi kapitalizm- YARATMA OLAYIDIR!..	3
27 MAYISA NASIL GELİNDİ..	5
VE 27 MAYIS DARBESİ.. DARBE NİYE YAPILDI, NEYİ, HANGİ PROBLEMİ ÇÖZDÜ .12 "SANAYİCİLERİN" DERDİNİ-ONLARIN NEDEN "DEVRİMCİ" OLDUKLARINI ANLADIK, PEKİ YA O "BÜROKRATLARA"VE "AYDINLARA" NE OLUYORDU!	13
1960 DARBESİNİN GETİRDİĞİ KURUMSAL YENİLİKLER	15
ŞU İTHAL İKAMECİ SANAYİLEŞME MESELESİ	19
PEKİ BUNLAR-DP'LİLER-HİÇ FARKETMEDİLER Mİ DARBENİN OLACAĞINI... ANADOLU BURJUVAZİSİNİN DİYALEKTİĞİ!..	21

GİRİŞ

Bu bölümü yazmaya başlamadan önce konuyla ilişkisi olan çalışmalarını bir gözden geçirdim şöyle, şimdiye kadar bu konuda kim ne yazmış önce onu bir görmek istedim! Vardığım sonuç şu oldu: Benim ilgi alanım açısından en iyi çalışma gene de Keyder'in "Türkiye'de Devlet ve Sınıflar"¹!..O kadar ilginç bir durum ki bu, varılan sonuçlar açısından çok farklı konumlarda olmamıza rağmen gene de vazgeçemiyorum ondan; adeta, eleştirirken bile çok şey öğreniyorum! En azından, bu işin püf noktasının ne olduğunu, süreci kavrayabilmek için üzerinde yoğunlaşılması gereken kritik noktanın ne olduğunu öğreniyorum!. Keyder gibi saygıdeğer bir bilimadamının bile ipin ucunu nerede, neden-nasıl kaçırabildiğini öğreniyorum!..

Bakın ne diyor Keyder bu çalışmasında:

"1950'lerin ikinci yarısında, İstanbul burjuvazisinin sanayi fraksiyonu (bunlar bugünkü TÜSİAD'cılar olsa gerek! m.a), Menderes'in iktisadi politikasındaki popülist eğilimin gittikçe artmasından duyduğu sıkıntı ve sabırsızlığı ifade etmişti. Bu kesim, muhalefetteki CHP'nin devletçiliğine ve DP'nin küçük burjuva ideolojisine bir alternatif oluşturan üçüncü bir partinin (Hürriyet Partisi) kurulmasında önemli bir rol oynamıştı. **Liberal aydınlar ve ilerici burjuvazi** (bu "ilerici burjuvazi" de tabi gene bugün TÜSİAD tarafından temsil edilen Keyder'in o "sanayi burjuvazisi" oluyor! m.a) tarafından desteklenen bu yeni partinin temsil ettiği kentsel ittifakın platformu, partinin kısa ömrüyle karşılaştırılmayacak ölçüde etkili oldu. Mecliste DP'den kopup Hürriyet Partisi'ni oluşturan grup kısa bir süre sonra CHP'ye katıldı. Bu katılım,

¹ Ç.Keyder, „Türkiye'de Devlet ve Sınıflar“, İletişim Yay. 2010, s.176

CHP'nin yorgun saflarına taze kuvvet aşıladı. Partiye katılan genç, teknokrat zihniyetli ve iyi eğitilmiş kesim, muhalefet platformunun niteliğini değiştirdi. 1950'lerin ikinci yarısında CHP muğlak bir planlı kalkınma nosyonu edinmeye başlamış ve bu yeni tanım DP'yi daha da fazla popülizme itmişti. DP, kentsel-sınai-teknokratik hoşnutsuzluk karşısında taviz vermek yerine (yani, Devletçi burjuva muhalefetinin karşısında taviz vererek onları kendi tarafına çekmesi gerekirdi demek istiyor yazar!m.a) yeni talepleri CHP'nin bürokratik eğiliminden kaynaklanıyormuş gibi yorumladı. Bu yorum ve DP'nin daha da militanlaşan popülizmi, sanayici ve aydınları giderek muhalefete itti"²..Bitmedi!.. Bakın ne diyor Keyder daha:

“1960'lardaki dönüşümün perspektifinden geriye bakıldığında temel bölünmenin, bir yanda şehirlerdeki ve köylerdeki küçük burjuvazi, küçük sermaye ve ticaret burjuvazisi ile (Keyder burada, DP'nin temsil ettiği-aşağıdan yukarıya doğru gelişen burjuvaziyi kastediyor sanırım m.a), öte yanda sanayi burjuvazisi arasında olduğu söylenebilir..sanayi burjuvazisinin uluslararası bağlantılarıyla birlikte gelişmesi birikim sürecinin artık devlet tarafından düzenlenmesini gerektiriyordu. Bu, son yıllarında iyice politize olmuş DP yönetiminin yerine getiremeyeceği bir görevdi. Bu açıdan bakıldığında, 1960 darbesi ve beraberinde getirdiği sonuçların restorasyoncu değil dönüşümcü olduğu görülür...1960 darbesi (bu amaca yönelik olarak) iktisadi politikaları formüle edip uygulayabilecek yeni bir idari mekanizma kurdu. Bu politikadan doğrudan doğruya yararlanacak iki grup, sanayiciler ve örgütlü işçiler olacaktı”..

“1960 darbesini yapanlar ve onların aydınlar ve bürokrasi içindeki danışmanları pek de farkında olmadan toplumsal politikası, siyasi dengeleri ve idari mekanizmalarıyla birlikte yeni bir birikim modelinin temelini attılar. Sonraki yirmi yıl içinde bu birikim modeli köklü dönüşümler geçirilmeden ve oldukça başarılı bir biçimde işledi. Sanayi burjuvazisinin kendi projesini başka toplumsal güçlerden muhalefet gelmeden veya onların desteğini almadan uyguladığını söylemiyoruz. Yeni ortaya çıkan toplumsal ve iktisadi düzenleme ağı ve genel politika yönelimi, tabii ki bir pazarlık sürecinin, özellikle dünya ekonomisindeki hakim güçlerle yapılan bir pazarlığın sonucuydu. Söz konusu birikim modeli başlangıçta dünyadaki hegemonyacı güç (ve onun finansman kuruluşları) tarafından da savunulmuş ve aktif biçimde desteklenmişti. Model, bir ölçüde aydınların özlemlerine ve daha da önemlisi işçi sınıfının henüz formüle edilmemiş taleplerine de uygundu. Bir başka deyişle, sanayi burjuvazisinin, Türkiye'nin uluslararası hamileri tarafından garanti edilen projesi, bürokrasinin belli bir tabakasının ve işçi sınıfının kısa ve orta vadeli çıkarlarına uygun düşüyordu. Bu kesişme, oldukça istikrarlı bir devlet biçiminin yerleşmesini, parlamenter rejimin devamını ve bunların sonucunda ekonominin düzenlenmesini mümkün kıldı”³.

Nedir şimdi bütün bu söylenenlerin anlamı?

1-“27 Mayıs 1960 darbesinin ve beraberinde getirdiği sonuçların restorasyoncu değil dönüşümcü” olduğunu söylüyor yazar!..“Sanayi burjuvazisinin uluslararası bağlantılarıyla birlikte gelişmesinin birikim sürecinin artık devlet tarafından düzenlenmesini gerekli kıldığını” söylüyor. Bunun ise, “son yıllarında iyice politize olmuş DP yönetimi tarafından yerine getirilemeyecek bir görev” olduğunu ifade ediyor!..Ve de devamla,

² Ne kadar ilginç, herşey bugün olup bitenlere ne kadar benziyor değil mi! Hiç düşündünüz mü bu Erdoğan durup durup niye hep o TUSİAD'a çatıyor, onunla uğraşıyor diye! Yazar, Devletçi burjuvaziyle Devlet sınıfı ilişkisinin diyalektiğini kavramıyor. Sanıyor ki DP taviz verseydi o Devletçi burjuvaların CHP nin kucağına itilmesini engelleyebilirdi! Bugün bile halâ bir TUSİAD'ı yola getiremedi Anadolu burjuvazisi, öyle kolay bir iş değil bu. Entegrasyon ancak zaman içinde globalleşme süreci içinde olacak..

³ a.g.e s.178 . Buradaki, “çıkartları Devletçi burjuvaziyle uyuşan işçi sınıfı” olayının ne olduğunu, Devletçi sistemin nasıl bir “işçi aristokrasisi” de yarattığını daha sonra 12 Mart'ı ele alırken 6.Bölümde ele alacağız.

“bu politikadan doğrudan doğruya yararlanacak iki grubun, sanayiciler ve talepleri iyice formüle edilmemiş olan örgütlü işçiler olduğunu ilave ediyor”..

2-Ama bitmedi; bütün bunlara ilaveten bir de işin uluslararası boyutu olduğunu söyleyerek diyor ki: “Yeni ortaya çıkan toplumsal ve iktisadi düzenleme ağı ve genel politika yönelimi, tabii ki bir pazarlık sürecinin, özellikle dünya ekonomisindeki hakim güçlerle yapılan bir pazarlığın sonucuydu. Söz konusu birikim modeli başlangıçta dünyadaki hegemonyacı güç (ve onun finansman kuruluşları) tarafından da savunulmuş ve aktif biçimde desteklenmişti”..

3-Ve de son olarak: “sanayi burjuvazisinin, Türkiye’nin uluslararası hamileri tarafından garanti edilen bu projesi, bürokrasinin belli bir tabakasının ve işçi sınıfının kısa ve orta vadeli çıkarlarına da uygun düşüyordu” diyor yazar..

Bitti! Aslında herşey, 27 Mayıs nedir, ne değildir çok açık bir biçimde var bu üç maddede! Aydın-solcu ve de bilimadamı çevre içinde, kendi bakış açılarına göre 27 Mayıs darbesini bu kadar güzel açıklayan başka bir çalışma görmedim ben şimdiye kadar!! Öyle, “asker sivil aydın küçük burjuvaların ilerici bir hareketi” falan gibi klasik ittihatçı “solcu” söylemlerden farklı, daha ileri bir boyut getiriyor Keyder tartışmaya: “İlerici-sanayi burjuvazisinin DP tarafından gerçekleştirilmesi mümkün olmayan projesinden” bahsediyor. Bu projenin “bürokrasi”, ya da, “asker sivil aydınlar” denilen kesimin- Devlet sınıfının- çıkarlarıyla da uyum içinde olduğundan bahsediyor. Ve de, işin uluslararası boyutunun da altını çizerek, “ilerici burjuvazinin” çıkarları doğrultusundaki bu “dönüşümün” hegemonyacı uluslararası güçle de (ABD) pazarlık yapıp uzlaşarak uygulamaya konulduğunu ifade ediyor..Daha ne kaldı ki söyleyecek!..

Dikkat ederseniz burada işin kilit noktasını, 27 Mayıs “devrimine” (Keyder, devrim yerine, bu anlama gelen “ilerici”-“dönüşüm” kelimesini kullanıyor!) damgasını vurduğu söylenen şu “sanayi burjuvazisi” oluşturuyor. Bu nedenle, ben de işe oradan başlamak istiyorum. Keyder gibi bir ekonomi politik uzmanını bile yanıltan, şu “sanayi burjuvazisinin” neyin nesi olduğundan, nereden çıktığından başlamak istiyorum!. Daha sonra da sıra o “ilerici aydınlara-bürokrasiye” ve de “işçi sınıfının çıkarlarını temsil ettiklerini” söyleyen o Kemalist “solcu” destekçilere gelecek!..

II.MAHMUT'TAN İTTİHATÇILARA, ORADAN DA, KEMALİZM ÜZERİNDEN GÜNÜMÜZE ULAŞAN OSMANLI'NIN “BATILILAŞMA” ANLAYIŞI, ÖZÜNDE DEVLETE BAĞLI BİR KAPİTALİZM-“Devlet Kapitalizmi” değil, Devletçi kapitalizm- YARATMA OLAYIDIR!..

III.Selim ve II.Mahmut'tan itibaren başlayan “batılılaşma” süreci içinde (bu iş, 18.yy'dan itibaren, ta o “Lale Devrinde” falan başlıyor aslında) Osmanlı'nın bütün meselesi “batılılaşarak” kendini-kendi antika varlığını, yapısını- kurtarabilmektir. Bu, iki kere iki dört böyle! Artık kendisinden üstün olduğuna inandığı Batı'ya bakıyor Osmanlı ve ancak onun gibi olarak hayatta kalabileceğine inanıyor!. Olayın özü budur. **Osmanlı bir yandan, “batılılaşmayı” “merkezileşerek” antika varlığını güçlendirmek için bir araç-fırsat olarak kullanmaya çalışırken, diğer yandan da, yaratmaya çalıştığı bu yeni merkezi yapı-manivela- aracılığıyla yukardan aşağıya doğru kendisine bağlı bir kapitalist toplum yaratmaya çalışıyor. Düşünebiliyor musunuz ne hinoğlu hin bir anlayıştır bu! Resmen toplum mühendisliğine soyunuyor Osmanlı! Bu arada kendisini sıkıştırıp duran batılı ülkelere de diyor ki, “tamam işte bakın, ben de sizin gibi düşünüyorum, sizin gibi olmaya çalışıyorum, daha ne istiyorsunuz”!..**

Osmanlı'nın kafasındaki model şudur: Devlete bağlı bir kapitalizm yaratarak Devleti yaşatmak! Yani, Osmanlı'nın “batılılaşmak” anlayışının temelinde toplumun iç dinamiklerini destekleyerek aşağıdan yukarıya doğru pazara bağlı rekabetçi bir kapitalistleşme falan yoktur!. Tam tersine o, “batılılaşıp merkezileşerek” aşağıdan

yukarıya doğru gelişmeye çalışan toplumun iç dinamiklerini yok etmeye çalışmaktadır. Devletin içinde bulunduğu kötü durumun nedeni olarak sistemin içinde gelişmeye çalışan üretici güçleri, bunların neden olduğu merkezkaç eğilimini-gördüğü için, Devleti kurtarmanın yolunun da merkezileşerek bunlardan kurtulmaktan geçtiğine inanmaktadır. **Müthiş bir şey! Kendisi için cankurtaran simidi rolünü oynayacak (Devlete bağlı) asalak bir kapitalizm yaratmanın yolunun, pazarın mantığı içinde, aşağıdan yukarıya doğru gelişen kapitalizmi-üretici güçleri-yok etmekten geçtiğini keşfetmiştir Osmanlı!** Batılı ülkelere de, “tamam” der, “tamam, bakın ben de kapitalistleşiyorum”, ama göreceksiniz öyle bir kapitalistleşme olacak ki bu, Devlete dokunmayacak, tersine onu güçlendirecek!

Ve de dediğini yapmaya koyulur!..Bütün o İttihatçı-Kemalist burjuva yetiştirme politikalarının özü budur...

Dikkat ederseniz “Cumhuriyet Devrimi”yle kurulan “yeni toplum”da zaten değişen üretim ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkan yeni sınıflardan falan oluşmuyordu! Osmanlı'nın “batılılaşmış” yeni bürokrasisinin yönetiminde yeni bir Osmanlı cumhuriyetinden başka birşey değildi o da⁴!

Sonra ne oluyor peki! Bu “yeni yapı-Devlet” yukardan aşağıya doğru kapitalistleşmeye çalışınca sistemin içinde tıpkı bir ur gibi kendine özgü bir kapitalizm gelişmeye başlıyor! Olay budur!..Açıkça anlaşılacağı gibi, bu sürecin, kapitalizmin pazar mantığı içinde aşağıdan yukarıya doğru gelişme diyalektiğiyle hiçbir ilişkisi yoktur!. Normal süreçte, kapitalizmin hangi iç dinamiklerin gelişmesinin sonucu olduğunu biliyoruz. Eski toplumun iç çelişkilerini, bu toplumun ana rahminde sermaye birikiminin nasıl ortaya çıktığını biliyoruz. Yukarda açıklamaya çalıştığımız Devletçi kapitalizmin bütün bu süreçlerle hiç alâkası yoktur! Burada çıkış noktası Devlettir.

Peki sonuç ne? Sonuç şu: Kendi antika varlığını kurtarmak için toplum mühendisliğine soyunan Devletin çabası iç ve dış konjonktürle de birleşince ortaya hilkat garibesi bir yapı-içiçe geçmiş iki Türkiye gerçeği- çıkar! Bir yanda, kendi gelenek ve görenekleriyle-klasik bilgi temeliyle-varolan eski toplum ve bu zeminde pazar mantığı içinde gelişen bir kapitalizm, diğer yanda da, antika Devletçi yapının tezgahladığı kültür ihtilaline bağlı olarak ortaya çıkan devşirme bir toplum ve bunun “burjuva” unsurları..İşte benim Türkiye’de iki Türkiye vardır derken anlatmaya çalıştığım gerçeğin özü budur. İki bilgi temeli üzerinde gelişen iki farklı toplum. Buna bağlı olarak da iki burjuva, iki işçi sınıfı vb..

Peki hepsi bu kadar mı? Hayır! Bir üçüncü Türkiye daha çıkıyor şimdilerde ortaya! Birbirinin zıttı iki Türkiye'nin etkileşiminin sonucu olarak ortaya çıkan sentez bu da!. Batılı ve Doğulu-İslami değerlerin etkileşiminin sonucunda ortaya çıkan yeni bir bilgi temeli-yeni bir Türkiye bu..Aşağıdan yukarıya doğru gelişerek, süreç içinde küresel dinamiklerle de bağlaşan Türkiye kapitalizmi, burjuva devrimi diyalektiğiyle böyle yeni bir zemin de yaratıyor..

Şimdi gel de sen bütün bunları Batılı değerler içinde gelişen klasik ekonomi politik bilimiyle açıkla! Mümkün değil! Peki ne yapacağız o zaman? Batılı bilimsel değerlere uymuyor diye koca bir toplumu-maddi gerçekliği yok mu sayacağız? Minareyi zorla varolan kılıfa uydurmaya mı çalışacağız. Sadece Keyder'in değil bütün o sağcı-solcu bilimadamlarının yapmaya çalıştıkları budur! Kolay gelsin!..

⁴ Cumhuriyet'in ilk kuruluşunun Osmanlı artığı İttihatçı-Kemalist kadroyla Anadolu'da gelişmeye çalışan proto kapitalist orta sınıf potansiyelinin bir ittifakı olduğunu biliyoruz. Ne var ki, daha sonra (1923'ten itibaren) Kemalist kadro bunları tasfiye ederek (aynen bir zamanlar II.Mahmut'larının-İttihatçıların yaptığı gibi) iktidarı tek başına ele alır..1950'ye kadar böyle gelinir.

Daha önce 1950-DP hareketinin neden bir devrim olduğunu açıklamaya çalışmıştık. Neden bir devrimdir 1950? Aşağıdan yukarıya pazar mantığı içinde gelişmeye çalışan üretici güçler artık Devletçi üretim ilişkilerinin içine sığamaz hale gelmişlerdi de ondan. Ama devrim dediğin şey öyle ha yaptım oldu, iktidarı aldım bitti denecek birşey değil ki! Bir süreç bu. İççe geçmiş iki tarih-iki toplum biçimi var ortada. Öyle kolay olmuyor birinden diğerine geçiş. Bir adım ileri atarken iki adım geri de atılabiliyor bazan. Burada önemli olan gelişmenin doğrultusu, son tahlilde toplumun hangi yönde hareket ettiği. İşte, 27 Mayıs 1960 Darbesi de bu anlamda bir geriye dönüş-restorasyon çabasıdır. Yani öyle, Keyder'in dediği gibi bir "dönüşüm", "sanayi burjuvazisinin DP tarafından gerçekleştirilmesi mümkün olmayan taleplerinin Devlet tarafından gerçekleştirilme çabası" falan değildir! Hem sonra ne demek oluyor bu! Bu ifadenin kendisi bile Türkiye'deki Devlet olayının halkın oylarıyla iktidara gelmiş DP iktidarının dışında-ona alternatif bir instanz olduğunu ortaya koymuyor mu!. "DP'nin gerçekleştiremeyeceği talepleri gerçekleştirebilecek bir Devlet" gerçeğinden bahsediyor Keyder burada! Yani iki devlet var ortada! Biri, DP'nin devleti, diğeri ise Osmanlı'dan kalma Kemalist Devlet! 27 Mayıs Darbesi işte bu Kemalist Devletin ayağa kalkarak yönetimi sivil toplumun ve onun devletin elinden alma, eski düzeni restore etme çabasıdır.

Peki, neymiş şu "sanayi burjuvazisinin" DP'nin yerine getiremeyeceği-ancak "Devlet" eliyle yerine getirilebilecek olan talepleri, onları bir görelim bakalım; ve de toplum 1960'a nasıl gelmiş?..

27 MAYISA NASIL GELİNDİ..

Olayı şöyle açıklıyor Keyder: "Ama işler birdenbire değişti; 1954'te tarımsal üretim ve ihracat yüzde 15, kişi başına gelir ise yüzde 11 azaldı..hava şartları ile dünya fiyatları Türkiye'nin kazandığı ivmeyi kesmek için sanki birlik olmuşlardı..bu arada ithalat da yüzde 30 azalmıştı; dışardan (yardım ve krediyle) finanse edilen net ticareti gösteren ithalat fazlası 165 milyon dolardan 78 milyon dolara düştü. Bir başka deyişle net yeniden borçlanmayı ifade eden ek döviz miktarı Türkiye'nin taleplerine ayak uyduramadı ve transfer edilen dövizin büyük bir bölümünün borç ödemekte kullanılması gerektiğinden, hibe, kredi ve yardımın işe yarayan kısmı gittikçe küçüldü...

"Menderes, kelimenin tam anlamıyla popülist bir siyasetçiydi. Gerek o, gerekse partinin çoğunluğu kalkınmanın büyümesine öylesine kapılmışlardı ki, iktisadi genişleme politikasından vazgeçmeyi düşünemezlerdi. İlk akla gelen tedbir, tarım kredilerinin, fiyat destekleme programlarının ve kamu yatırımlarının hızla arttırılmasını içeren enflasyonist finansmandı. Menderes Brasilia şehri gibi devasa bir projeye girişmedi; ama, maliyetlerine bakmaksızın ardı arkası gelmeyen bayındırlık projeleri başlatması Kubitchek gibi onun da muhasebenin olağan kısıtlarını pek kaale almadığını düşündürür. Bu projeler, para basılması yoluyla Merkez Bankası'nca finanse edildi ve sonuçta fiyatlar 1955 ile 1959 arasında iki katına çıktı. O dönem için bu yüksek bir orandı. Enflasyon, yavaşlayan büyüme hızını telafi etmek için kullanılan bir göz boyama aracıydı, ama sanayi sektörünün hızlı bir birikim sağlaması sonucunu verdi..1955'ten sonra ithalatın kısıtlanması ve azalan ithalat içinde tüketim mallarının payının yüzde 10'a düşmesiyle, şehirlerdeki sanayi fiili bir himayeden yararlanmaya başladı. Böylece, yurt içinde üretilen bütün sanayi malları yüksek kârlarla satılabilir oldu. Bu teşviklerle sanayi sektörü tarımdan daha hızlı büyümeye başladı ve sonuçta sanayinin milli gelir içindeki payı yüzde 10'luk bir ortalamadan yüzde 14'e yükselirken, tarımın payı yüzde 49'dan yüzde 43'e düştü"⁵.

"Menderes, kelimenin tam anlamıyla popülist bir siyasetçiydi. Gerek o, gerekse partinin çoğunluğu kalkınmanın büyümesine öylesine kapılmışlardı ki, iktisadi genişleme politikasından vazgeçmeyi düşünemezlerdi bile" diyor Keyder. Ve işte, ona göre, Menderes'i ipe götüren suç da bu oluyor! Yani diyor ki yazar, "popülist" olmasalardı ve "kalkınmanın büyümesine o kadar kendilerini kaptırmasalardı" iş farklı olurdu!..

⁵ a.g.e s.168

Menderes, aşağıdan yukarıya doğru pazar mantığı içinde gelişen Anadolu kapitalizminin temsilcisidir. Yani, üretici güçlerin gelişmesi onun varlık nedenidir. Siz nasıl olurda bunu-bu duruşu “popülist” olarak tanımlarsınız! “Kalkınmanın büyümesine o kadar kaptırmış ki kendini” diyor yazar! Kötü birşey midir bu! Ne yapıyor Menderes, taş üstüne taş koyabilmek için çırpınıyor adeta; cari açığı finanse etmek için dışardan kredi bulamayınca da yardım-kredi alabilmek için bir yandan Sovyetlere yönelirken, diğer yandan da enflasyonist bir politikaya başvuruyor! Ve bu da onun “sonunu” hazırlıyor! Böyle mantık olur mu⁶. Darbeyi legalize etmek, onu haklı kılmak değil midir bu! Kapitalizm bu, arar bulur, kredisini de alır, enflasyonist politika da izler, burjuva politikasının doğasında vardır bütün bunlar! Enflasyonist politika izledi diye darbe mi olur! İlkel birikim olayıdır bunun adı⁷. Hayat pahalalmışta, efendim bürokratlar da bu yüzden darbe yapmışlar!. Eğer Menderes üretici güçlerin gelişmesi politikasından vazgeçseymiş böyle olmazmış! Lafın sonu buraya geliyor!. Doğru, eğer Menderes kendini inkâr ederek büyümeden vazgeçseydi-ve de Devlet sınıfına teslim olsaydı-darbe falan da olmazdı!. Bu muydu yani “çözüm”!

Bir yandan, bu politika en çok “sanayicilerin” işine yaramıştı diyor Keyder, ama diğer yandan da, bazı “sanayicilerin” de bundan rahatsız olduklarını söylüyor! İnsanın önce bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diyeyi geliyor!.Ama sonra, keşke olay bu kadar basit olsaydı diyorsunuz! Türkiye’de içiçe geçmiş iki Türkiye-buna bağlı olarak da iki çeşit sanayici olduğunu görmeden yola çıktığınız zaman bakın işin ucu nerelere varıyor! Yani, bir, Menderes’in enflasyonist politikasından memnun olan “sanayiciler” var ortada, bir de bundan rahatsız olanlar! Ama nedense bu işin altını fazla kurcalamıyor yazar! Kimbilir belki de böyle bir anomali “ekonomi politiğe aykırıdır”, yani kitapta yazmıyordur böyle bir şey! Halbuki işin özü-püf noktası burada!

Birinci gruptakiler, herhalde, Menderes’in “her mahallede bir milyon yetiştireceğiz” politikasının ürünü olanlar, bunu anladık; ya peki gidişten memnun olmayan o diğer “sanayiciler” kimler? Keyder bu soruya cevap vermiyor, ama ben size söyleyeyim. Birinciler bugün TUSKON, MÜSİAD, TİM gibi meslek örgütleriyle temsil edilen, ihracata yönelik üretim yapan sanayicilerin o zamanki öncülleri iken, ikinciler, TUSİAD’la temsil edilen ve yukardan aşağıya doğru, Devletin kanatları altında yetişmiş-yetiştirilmiş olan “sanayiciler”dir. Türkiye’nin gerçeği budur. Ve bu gerçeği görmek için de ekonomi politik uzmanı falan olmaya gerek yoktur aslında!. Erdoğan’ın konuşmalarını izleyin yeter! Niye bir TUSKON’u, TİM’i överken TUSİAD’la ağız dalaşına giriyor Erdoğan dersiniz? Ya da niye, durup durup bugün hükümeti eleştirmek için fırsat arıyor o TUSİAD’cılar! Sadece 27 Mayıs da değil, 12 Mart’tan 12 Eylül’e, 28 Şubat’a kadar bütün o darbeci geleneğin arkasında hep bunlar var, neden acaba? Bakın bu konuda daha önce ne yazmışız:

Türkiye’de iki Türkiye vardır⁸!. Birincisi eski Türkiyedir, ikincisi ise, eskinin içinde oluşan, gelişen ve bugün artık eski kabuklarının içine sığmaz hale gelen yeni Türkiye. İhracata dönük üretim yaparak dünyayla, Avrupa Birliği’yle bütünleşmek isteyen, çağdaşlaşmak, medenileşmek, kapitalist bir ülke olarak gelişmek isteyen Türkiye bu ikinci Türkiyedir. Birincisi ise bunu istemiyor. Osmanlı artığı eski devletçi düzeni olduğu gibi muhafaza etmek istiyor bu düzenin savunucuları, çünkü kendi varlıklarını ancak bu eski yapı içinde gerçekleştirebiliyorlar.

⁶ “Menderes’in sonundan” bahsedenele bakın! Bütün o cuntacıların hepsi mahkeme önlerinde sıra oldular bugün, hesap veriyorlar!. Ama Menderes’in ülküsü yaşıyor. Menderes’in elinden alınan burjuva devrimi bayrağı Erdoğan’ın elinde!.

⁷ Asıl karşı çıkılan, Menderes’in “enflasyonist” adı verilen birikim politikasının yeni zenginler-kapitalistler yetiştirmeye yönelik olmasıdır! Onun, “her mahallede bir milyon yetiştirmek istiyoruz” deyişinin altında yatan da budur zaten. O güne kadar Devletin haracını yiyerek gelişen devletçi burjuvaları ve Devlet sınıfı artıklarını çıldırtan budur!. Kendilerine yeni rakiplerin çıkmasını istemiyordu bunlar. Ne yeni burjuvalara, ne de sistemi yönetecek yeni tipten bürokratlara tahammülleri vardı. Bu yüzden de bir sınıf içgüdüleriyle saldırıyorlardı Menderes’e!..

⁸ “Türkiye Toplumunun Tarihsel Gelişimi ve Sınıf Mücadeleleri” www.aktolga.de Makaleler..

Peki kimdir bunlar, kimlerdir statükoyu muhafaza etmek isteyenler, değişime karşı çıkanlar kimlerdir?

Başta Osmanlı artığı Devlet Sınıfı mensupları; eski yapıyla bütünleşmiş, kendi varlıklarını ancak bu yapıyla birlikte gerçekleştirebileceklerine inanan “asker-sivil bürokratlar”!. Bunların direnişi normal bir anlamda. Ekonominin ve toprakların yarıdan fazlasının halâ devlete ait olduğu bir ülkenin Devlet Sınıfını oluşturuyor bunlar⁹. Ellerindeki, toplumu ve Devleti temsil yetkisini kaybetmek istemiyorlar, bu açık.

Ama sadece Devlet Sınıfından oluşmuyor ki bu “eski Türkiye”! Kendi varlığını bu eski yapının içinde üreten bütün diğer insanlardan da oluşuyor. Kim midir bunlar?

Dünyaya, küresel rekabete açılmaya karşı olan, ulusal korumacı düzen içinde kendine belirli bir yer yapmış, kendini yenileme zahmetine katlanamayan Devletçi sermaye kesimleri. Bunların birinci Türkiye’ye sıkı sıkı yapıştıkları gün gibi açık!.

Bu Devletçi düzenin, eski Türkiye’nin değişmesini istemeyenlerin başında, Devlete bağlı işyerlerinde çalışan işçiler de geliyor! Bir kişinin yapacağı iş için birçok kişinin işe alındığı, çoğu birer karadelik haline gelmiş olan KİT’leri dolduran, eski düzenin bir parçası haline gelmiş “devletçi işçiler” geliyor! “Özelleştirmeye karşı” olan bu “solcu” işçilerle, onların sapsarı “solcu” sendikaları, birinci Türkiye’nin devletçi “sivil toplum örgütlerine” iyi bir örnek oluşturuyorlar! Osmanlı-Türk usulünce “kapitalizme karşı olmanın”, “solcu”-“devletçi” olmanın tipik örnekleri bunlar!

Ama sadece Devletin işyerlerinde çalışanlar mıdır Devletçi düzene bağlı olan işçiler? Bakın, sürecin daha çok 27 Mayıs sonrası dönemine ilişkin olarak Keyder ne diyor bu konuda:

“Burjuvazi içindeki ayrıma paralel olarak işçi sınıfı içinde de, ücretleri ve pazar oluşturma gücü kitlelerinkinden çok daha yüksek olan bir işçi aristokrasisi yaratılmıştı. Küçük sanayide çalışan işçiler, sendikalaşmayla kazanılabilen haklardan genellikle yararlanamıyordu: Toplu pazarlık yoktu, grev hakkı yoktu ve bazı durumlarda işverenler sosyal sigorta mevzuatına uymamanın yolunu da buluyorlardı..Öncü sanayiciler, yani en büyük yüz küsür şirketin sahipleri ve menecerleri ile bunların istihdam ettiği işçiler bu modelin çekirdeğinde yer alıyorlardı. Zaten modelin başarısını belirleyen (bu model, 27 Mayıs’tan sonra yaratılan-Keyder’in deyimiyle o “dönüşüm” modeliydi m.a) bir sanayi burjuvazisinin ve örgütlü bir işçi sınıfının yaratılması olmuştu. En büyük sanayiciler ithal ikameci modelin parlak numuneleriydi. Ya tekelciydiler, ya da oligopolist. Rekabet olmadığı sürece himayenin sağladığı rantları toplamaya devam edebilirler, dolayısıyla sendikaların yüksek ücret taleplerini kabul edebilirlerdi”¹⁰.. İşte size 27 Mayıs sonrası yaratılan-Kemalizme göbek bağıyla bağlı o “işçi aristokrasisinin” maddi temelleri!

Eski, çağ dışı tarımsal faaliyeti devam ettirmek isteyen köylüler de bu birinci Türkiye’nin içinde yer alıyorlardı. Dünya pazarlarındaki fiyatın iki katını taban fiyatı olarak Devletten alarak Devletin sırtından geçinmeye alışmış Osmanlının Reaya sınıfı artıkları da dünyaya bütünleşmeye karşı çıkıyorlardı. “Ulusalçılık”, “devlet babanın” koruması altında varlığını sürdürmenin politik kalkını oluyordu bunlar için de. Gelişen kapitalizmin mülksüzleştirdiği, çiftinden çubuğundan olmuş insanların bu sürece tepki duymaları ve eski içe kapanmacı devletçi düzeni özlemeleri doğaldı. İnsan yerine konmasalar da, hiç olmazsa yüzyıllardır içine kapanarak yaşadıkları bir düzenleri vardı bunların birinci Türkiye’nin içinde. **Doğal olmayan, bu tepkilerin kendilerini “kapitalizme karşı”, “ilerici-solcu”, “sivil toplumcu” tepkiler**

⁹ Bu durum değişiyor-değişti artık tabi..Ama, 1960’larda-70’lerde durum böyleydi..Özal’la birlikte ki Türkiye değişmeye başladı. Erdoğan dönemi ise yeni Türkiye’nin eskinin yerini alma dönemi oluyor..

¹⁰ a.g.e, s.211

olarak sunmalarıydı! Kendine “muhafazakarım” diyenlerin zorunlu olarak ilerici, “ilericiyim” diyenlerin de gerici bir rolü üstlendikleri “garip” bir ülke Türkiye!

Evet, gerçekten ilginç bir ülke Türkiye! Bir toplum nasıl doğurur, laboratuvar ortamında bunu izlemek isteyenlerin gözlerini bu ülkeye çevirmeleri gerekiyor!. Çünkü bugün Türkiye’de olup bitenlerin özü gerçekten budur. Türkiye Cumhuriyeti, Demokratik Türkiye Cumhuriyeti’ni doğurmaktadır.

Evet, bu bölümün başlığı “27 Mayıs’a nasıl gelindi” idi, şimdi, 27 Mayıs’a yaklaşırken bir de o darbenin vurucu gücünü oluşturan askerlerin durumuna bakalım:

“Darbe sonrasında görüştüğüm pek çok subay, 1950’li yıllarda bazı ev sahiplerinin “sizin gücünüz yetmez” diyerek kendilerine evlerini gösterme zahmetine bile katlanmadıklarından yakınmışlardı; bazı mağaza sahipleri bu yoksullaşmış gruba pahalı mallarını çıkartma düşüncesini bile rahatsız edici buluyorlardı; bıraktıkları bahşıleri göz ucuyla süzerken garsonlar, daha zengin müşterilerine hizmet etmeyi yeğliyorlar, bir zamanlar kızlarının subaylarla evlenmesinden onur duyan anneler bile kızlarına sık sık “parlak üniformalı ama cepleri boş” adamlarla evlenmemelerini öğütüyorlardı. Kalabalık ailelerini geçindirmenin ağır yükü altındaki bazı subaylar otobüs şöförlüğü gibi işlerde çalışmak zorunda kalmışlardı. Bazıları ise daha önce yüksek saygı gösterilen bu mesleğin artık gözden düştüğünü görerek ordudan istifa ettiler..Bunlara göre Demokratlar ”**Orduyu sevmiyorlar ve onun ulusun bir parçası olduğunu anlamak istemiyorlardı. Kongrelerinde orduya hakaret ediyorlar, bireysel olayları ordunun öz saygısını incitecek şekilde genelleştiriyorlardı..Ayrıca, Demokratlar ordunun ulusal kültürdeki saygınlığına gölge düşürmek için her önleme başvuruyorlardı. Bir gencin ancak askerlik ocağında adam olduğu şeklindeki eski inancı yıkmışlardı**”.. Demokratlardan güç alan polisler bile subaylara karşı davranmaya, onları rahatsız etmeye hatta tutuklamaya başlamışlardı. Devrimci subaylardan biri, bu olayların yarattığı psikolojik etkiyi bana şu sözlerle anlattı: “Darbenin nedenlerini kavramak istiyorsanız ordunun içinde bulunduğu özel psikolojik durumu anlamak zorundasınız. Biz askerler, güçlü bir onur duygusuyla, etik ilkelerimize ve üstünlüğümüze mutlak bir inançla yetiştiriliriz. Siz siviller açısından bir general, üst düzey bir subaydır; oysa bizim için o bir tür yarı-tanrı, değerlerimizin simgesi ve her genç subayın ulaşmak için çabaladığı ideal bir rütbedir. **Eğer genç subaylarımız generallerinin kapıyı açıp sivil bir bakanın önünde eğildiğini görürlerse bu değer sistemi ne hale gelir**”..

Darbe sırasında bir Harp Okulu taburuna komuta eden bir binbaşı, darbenin subayların ulusal mirası koruma kararlılığının sonucu olduğunu ileri sürüyordu: Demokratlar (milliyetçi-idealist) inancı ve terbiye tarzını okul programlarından çıkarmaya çalıştılar..Milli duyguları, milli heyecanı ve ahlak, şeref ve saygınlık kavramlarını yok etmek için uğraştılar. Sefalet ile, sınır tanımayan para hırsı, eğlence, lüks ve israfın yan yana yaşamasına neden oldular. Maddiyat herşeyi efendisi oldu”..

“Bu koşullarda ordunun isyanı hem doğal, hem de beklenen bir olaydı. Ordu içinde ilk gizli örgüt, Demokratların seçimlerden ezici bir zaferle çıkmalarının ve daha önce benimsedikleri liberal ekonomi politikalarını daha geniş ölçekte sürdürmeye kararlı olduklarının anlaşılmasının ardından 1954 yılının Kasım ayında kuruldu. 1960 darbesini başarıya ulaştıranların büyük bölümü bu gizli örgütün kurucuları arasında yer almıştı: O sırada binbaşı olan Orhan Kabibay ve Dündar Seyhan, Sadi Koçaş ve sonradan generalliğe yükselen Binbaşı Faruk Güventürk bu kişiler arasında bulunuyordu. 1956’da örgütün yapısı, binbaşı rütbesindeki Sezai Okan, Osman Köksal, Orhan Köksal, Orhan Erkanlı, Talat Aydemir ve Adnan Çelikbaş’ın katılımıyla daha da netleşti: Alparslan Türkeş ve Sami Küçük örgüte 1958-59’da girdiler. İlk örgüt İstanbul’da Harp Akademisi’nde, ikincisi Ankara’da kurulmuştu; sonradan işbirliği yapmaya karar verdiler¹¹. İlk örgütün kurucularından birinin bana, örgüte İade-i İtibar Cemiyeti adını vermek istediğini açıklaması yeterinde

¹¹ Ne ilginç değil mi, İttihat ve Terakki de böyle doğuyor!..

anlamlıdır. Kendisini devrimci bir örgüt kurmaya yönelten en temel dürtünün hangisi olduğunu sorduğumda bu binbaşı şu yanıtı vermişti: “Ordunun saygınlığı azalıyordu. Para her şey demek olmuştu. Artık bir subayın toplumda yeri kalmamıştı. Subayların geçinebilmek için her türlü işi yapmaya zorlanmalarını, sivil elbiseler giymelerini ve bununla gururlanmalarını görmek beni yaralıyordu..İzinliyken İzmir’e gitmişim. Bir arkadaşıyla bir restorana gittik. İçerisi şişkin cüzdanlı politikacılar ve işadamlarıyla doluydu. Garsonlar onlara dalkavukça hizmet ederken bizim yüzümüze bile bakmıyorlardı. Arkadaşıma döndüm ve bu durum böyle devam edemez dedim. Yolsuzluk ve maddiyatçılık herşeye egemen olmuş görünüyordu..Geçmişte hiç olmazsa onurumuz ve saygınlığımız vardı. Şimdi bunların tümünü yitirmiştik. Arkadaşıma ne için beklediğimizi sorduğumda anlamlı bir biçimde başını salladı. Kısa sürede çoğu meslekdaşımın benimle aynı duyguları paylaştığını fark ettim. O andan itibaren sorun örgütlenme, planlama ve eyleme geçmek için en uygun zamanı kollamaktı; çünkü Demokratlar darbe için gerekli altyapıyı zaten oluşturmuşlardı”¹².

Askerler 27 Mayıs’ta neden darbe yaptılar? Daha başka birşey söylemeye gerek var mı! Bir yanda gelişen bir kapitalizm var ortada, diğer yanda ise, Devletin kurucuları-Devletin asıl sahipleri olarak yetiştirilmiş insanlar. Ve bu insanlar iktidarın ellerinden kayıp gittiğini görüyorlar. Olay budur! Durumu daha iyi kavramak için o Bursa Nutuklarıyla falan yetiştirilmiş insanları getirin gözünüzün önüne! 27 Mayıs sonrasında bizler bile, daha işin başında-12 Mart’a giden sürece başlarken- “ordu gençlik elele milli cephede” falan diye düşmemişmiydik yollara! Adamlar ta o II.Mahmut’tan beri belirli bir eğitim vermişler, yeniçerileri yok ederken, eski devşirmelerin yerine “Jöntürk” adı verilen “asker-sivil aydın” yeni tip bir devşirme nesil yaratmışlar. Bu amaçla Müslüman çocuklarını alarak onları içinden çıktıkları topluma-kültüre karşı yabancılaştırmışlar. Öyle ki, Devlete karşı bir rakip çıktığı an onun asıl sahipleri olarak hemen Devleti kurtarmaya soyunsunlar!

Sadece 27 Mayıs’ta mı böyle oldu bu, alın 8-9 Mart’ı, 12 Mart’ı, 12 Eylülü, 28 Şubat’ı..Bu zincire “Ayışığı”ndan, “Sarıkız”a, “Balyoz”una kadar son Ergenekon darbe hazırlıklarını da katarsanız işin vehameti daha iyi anlaşılır..

27 Mayıs’a nasıl gelindiğine Keyder’le devam ediyoruz:

“1950-60 arasındaki on yıl, Türk toplumuna¹³, istatistiklerden anlaşılması kolay olmayan bir coğrafi ve toplumsal hareketlilik zihniyeti kazandırmıştı. Aile işletmelerinin sayısının artmasına rağmen, tarımdaki makineleşme sonucu eski ortakçılardan bir kısmı şehirlere göç etmek zorunda kalmış ve daha da önemlisi, şehirlerde yeni gelişen iktisadi canlılık daha kazançlı istihdam imkânları vaat eder olmuştu. Bu nedenle, şehirlere göç edenlerin arasında topraksızların yanı sıra, aileleri köydeki tarlalarını sürmeye devam eden genç erkekler de vardı. Traktörlere siparişle iş yaptırmak çok yaygın olduğundan, özellikle toprak genişlemesinin sınırlarına ulaşıldıktan sonra, birçok aile traktör kiralayıp hane halkında çalışanların bir bölümünü şehre gönderebilirdi¹⁴. Şehre gelen ilk göçmen dalgası içinde yer alanların çoğu şehirlerde geçici iş bulan eski mevsimlik işçilerdi. Özel konut yapımında ve bayındırlık işlerinde görülen inşaat patlaması (1951-53 döneminde inşaat sektörü yılda yüzde 23 oranında büyümüştü), göçün eski yapısını tersine çevirdi; yeni göçmenler artık şehirde yaşıyorlar ve sadece hasat zamanı köye gidiyorlardı. 1954’ten sonra, önce hizmet sektörü, sonra da sanayi önemli istihdam kaynakları oldular. **Önce küçük sanayi istihdam yarattı; 1950’lerin ikinci yarısında büyücek fabrikalar ortaya çıkmaya başladı ve 10’dan fazla işçi istihdam eden fabrikalarda çalışanların sayısı 163.000’ den 324.000’e yükseldi”**¹⁵

¹² “Türkiye’de Siyasal Sistemin Evrimi”, Kemal Karpat, İmge Yay. 2007, s.175

¹³ Niye Türkiye toplumuna değil de „Türk toplumuna”? Kemalist-Devletçi bakış açısı ruhumuza sinmiş! Farkında olmadan yönetiyor bizi!

¹⁴ Bu nokta çok önemli. Kapitalizm, mülksüzleşen, emeğinden başka satacak bir şeyi kalmayan işçilerle yerine oturur. Toprakla-köylülükle bağlarını koparmamış “işçiler” ise, bir işyerinde-fabrikada çalıştıkları için onlar da işçidirler ama beyinleriyle-bilinçleriyle onlar halâ yarı köylüdürler..

¹⁵ Keyder, a.g.e, s.169 .

Menderes'ten ve onun "plansız kalkınmacı politikalarından memnun olmayan sanayicilerden" bahsediyordunuz, işte size o "plansız kalkınmacı politikanın" ürünü olan Menderes'in sanayicileri!!..

Ya peki o "memnun olmayan sanayiciler"? "1950'lerin sonuna gelindiğinde enflasyonist büyümenin maliyeti ortaya çıkmaya başlamıştı..büyük sanayi burjuvazisi bile gelişigüzel himaye ve kredi politikalarından memnun değildi" diye yazıyor Keyder. Ve devamla: "Dış cephede, hem ABD Hükümeti, hem de OECD'nin Türk masası enflasyonist finansmandan ve her yıl yapılan yardım taleplerinden şikayetçiydi. Sonuçta, yardımın devam ettirilmesi karşılığında hükümete 1970'lerin İMF paketlerinin öncüsü sayılabilecek bir istikrar programı kabul ettirildi. **Uluslararası kuruluşların kalkınmakta olan (yani, bugünkü Yunanistan gibi yerinde sayan değil, üretici güçlerin gelişmekte olduğu) bir ülkeden daha fazla planlamaya başvurmasını istediği pek görülmez; ama Dünya Bankası ve OECD uzmanları, kamu harcamalarına ve döviz tahsislerine bir parça mantık katabilmek için Menderes'i bir planlama komisyonu kurmaya zorladılar. 1950'lerin sonunda ABD'nin Türkiye'yi liberal pazar modelinin dışında tutması, bu ülkenin diğer Güney Avrupa ülkelerine göre özgüllüğünü kabul ettiği anlamına gelir¹⁶. Çünkü planlama destekli korumacılık (içe kapalı) ithal ikameci politikadan başka sonuç veremezdi. Menderes ise, devletçiliğe özgü saydığı planlamaya her zaman karşı çıkmış olduğu için, 1959'da bir planlama komisyonu üstü örtülü bir şekilde kurulabilmişti. Ancak 1960'taki askeri darbedir ki, Devlet Planlama Teşkilatı ve onun saygın teknokratlarıyla birlikte eksiksiz bir sanayileşme politikasını açıkça onlar başlattılar"¹⁷**

Demek ki, İstanbul'un o Devletçi büyük "sanayi burjuvazisi" öyle gelişigüzel-plansız gidişten memnun değildi!. Ama, memnun olmayanlar sadece onlar mıydı acaba? Ne kadar ilginç, ABD'nin başı çektiği uluslararası kapitalist sistem ve onun kurumları da memnun değillerdi bu gidişten! Onlar da "plan", "plan" deyip duruyorlardı!..Peki ya o "Devletçi"-ve de "solcu" "asker sivil aydınlar"? Onlar da elbette ki "planlı kalkınmadan" yanaydılar. Sovyet kalkınması örneği ortada dururken bu apaçık bir gerçektir onlara göre de! Devletçi kesimin ve de o dönemde bunları desteklemeye soyunan uluslararası kapitalist sistemin neden bu kadar planlama taraftarı olduklarını göreceğiz, ama, önce biraz daha 1960'a gelirken o "plansız kalkınma" sürecinin Türkiye'yi nerelere getirdiğini görmeye devam edelim:

"Şehirlerdeki yeni proletarya siyasal davranışlarına ilişkin safça beklentileri boşa çıkardı. Sola meylenmek yerine sağ popülizmi, yani DP'yi ve devamı olan partileri tercih etti" diyor Keyder. Yani şimdi bütün o eski Devletçi düzeni sarsan, onun yerine aşağıdan yukarıya doğru gelişen modern kapitalist bir süreci temsil eden burjuva devrimci parti DP "popülist"-ve de "sağcı"- oluyor öyle mi! Peki o "yeni proletarya" neden bu "sağcıları" destekliyor acaba! İşte bütün o "solcu"-ve de "Marksist"- aydınların Türkiye tahlili!.. Bu durumda o "sağcıların" karşısında yer alanlar da sol-sol yelpazenin içinde yer almış oluyorlar tabii!. İşte size o klasik ekonomi politiğin vardığı sonuç! Teoride, kapitalistlerin sağ, "işçilerden yana olanların" da sol olmaları

¹⁶ Çok ilginç, 1960'a gelirken ABD'nin Türkiye'yi liberal pazar modelinin dışında tutmaya başladığını söylüyor Keyder ve bunun Türkiye'nin özel konumuyla ilgili olduğunu söylüyor.. 1960'a gelirken Türkiye artık ABD için sadece Sovyetlere karşı bir tampon ülke konumundadır. Bu yüzden de Türkiye'ye yaklaşımda askeri yan-ordu konsepti ağır basmaya başlamıştır ABD için. Baktı gördü adamlar, Menderes almış başını gidiyor, kapitalizm, büyüme falan derken neredeyse Sovyetlerle falan da ilişkiye girecek (bunu deniyor da zaten) o zaman frene bastılar! Askerler ise, istikrar açısından daha güvenilir konumdaydılar. Yani, 1950'de liberal dünyanın inşası için Menderes'i destekleyen ABD, 1960'a gelirken artık varolan sınırların korunmasına önem verdiği için politika değişikliğine gidiyordu..

¹⁷ a.g.e, s.168. Helâl olsun o "eksiksiz sanayileşme hamlesine"de sayın Keyder'e de!!! 1960'dan itibaren içe kapalı-İİS stratejisini seçen Türkiye'de o zaman kişi başına düşen gelir G.Kore'nin 2,5 katı iken, aynı yıllarda ihracata yönelik bir kapitalistleşme stratejisiyle yokla devam eden G.Kore'de milli gelir bugün Türkiye'nin 4 katı daha fazla. Sadece bu bile, Türkiye'deki bütün kavganın, bütün o darbelerin falan nedenini ortaya koymaya yetiyor!..

gerekmiyor muydu (ama nedense, belki de “cahil” oldukları için işçiler de “solcuları” değil o “sağcılar” destekliyorlardı!) Pes doğrusu! Kafada hep o Batı var model olarak. Sanki o Batı’lı toplumlar kapitalist olarak gökten pat diye düşürmüşler! Feodalizme karşı verilen o mücadeleleri düşününüz, burjuva devriminin o aşamalarını düşününüz. Neydi o zaman durum? Sağ ve sol ne anlama geliyorlardı o zaman? Ha, “ama bizde öyle bir feodalizm yok” muydu diyorsunuz. Tamam yoktu, ama onun yerine koskoca bir Devlet sınıfı vardı bizde de! Görüyorsunuz işte, mesele dönüp dolaşıp gene aynı yere geliyor. Tarih bilinci yok bizde. Nereden geldiğini bilmeden de nerede durduğunu bilemiyorsun. Gözünü Batı’ya çevirerek onları referans alarak durduğun yeri belirlemeye çalışıyorsun!.

1950’ler Türkiye’inde, gelişen kapitalizmi-üretici güçlerin gelişmesini- temsil eden DP hareketi, burjuva anlamda devrimci-sol bir harekettir. İşçilerin ve de pazar için üretim yapmaya başlayan köylülerin DP’yi desteklemelerinin nedeni de budur. Onların da Devlet sınıfının temsil ettiği Osmanlı artığı statükoya karşı olmalarıdır. İşte bu yüzdendir ki, ben hep, ne söylediğin değil, nerede durduğun önemlidir deyip duruyorum!. Hangi gerekçeyle olursa olsun, eğer üretici güçlerin geliştiği tarafta değil de statükonun tarafında duruyorsan herşey ona göre görünecektir sana!. Bu durumda, “kapitalizme karşı olmak” adına “solcu” olmak da gelişmeye ilerlemeye karşı olmakla özdeşleşecek, farkında olmadan seni “sol” falan derken sağcı-gerici cephenin “solcu” savunucusu haline getirecektir!.

Üretici güçlerin gelişmesinden bahsediyorduk, devam edelim:

“1950 ile 1960 arasında en büyük dört şehrin nüfusu yüzde 75 arttı ve şehir nüfusunun toplam içindeki oranı yüzde 19’dan yüzde 26’ya çıktı. Bu, 1,5 milyon göçmenin kentsel alanlara, 600.000 göçmenin ise en büyük dört şehre gelmiş olması demektir. Yani, 1950’lerde her on köylüden biri şehre göç etmişti. Bu mekansal hareketlilik, fiziki mesafeleri ortadan kaldıran ve merkez ile çevrenin kültürünü hoyratça karşı karşıya getiren ülke içi bütünleşmenin gerçek başlangıcıydı. Bu kitlesel göçün yavaşlamaya başladığı 1970’lerin sonuna gelindiğinde, Menderes’in kurduğu karayolu ağı¹⁸ kültürel duvarları yıkmış ve seçkinlerin geleneksel ayrıcalık iddialarının çoğunu silip süpürmüştü”..

“Bugünkü sanayi burjuvazisinin içinde yer alanların bazıları köyden şehre göçenlerin izini takip etmiş, yani tarımdaki dönüşüm sayesinde birikim yapabilmişlerdi (bunlar Menderes’in sanayicileri olsa gerek!). Bu yolun örnekleri en çok Çukurova bölgesinde görülebilir..Çukurova benzersiz bir örnektir. Türkiye’nin başka hiçbir bölgesinde, tarımsal artık bu boyutta ilkel birikim sağlayacak ve ticarete böyle fırsatlar verecek ölçüde yoğunlaşmış değildi. Diğer büyük sanayiler ve mali kurumlar, çoğunlukla devletçi dönemde birikimini gerçekleştiren şehir sermayesi tarafından kurulmuştu. Devletçi politika uygulamasının, devletle bağlantıları olan müteahhitlere ve müteşebbislere olağanüstü kazançlar sağladığından söz etmiştik. Savaş zamanındaki kıtlıklar, tüccarlara karaborsa vurgunları yoluyla fahiş kârlar elde etme imkânı vermişti. Yukarıda ele aldığımız Varlık Vergisi de gayrimüslimleri ticari işletmelerini Müsümanlara satmak zorunda bıraktığından birikime katkıda bulunan bir başka etmen olmuştu (e..hem bunları söylüyor yazar, hem de bir türlü bunlara Devletçi kapitalistler etiketini yapıştıramıyor!)”...

“1950-60 dönemindeki sınıai yatırım projelerinin çoğunu, bu amaçla Amerikan yardım kuruluşlarının ve Dünya Bankası’nın himayesi altında kurulan bir banka, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası finanse etti. Türk sanayisinin, bu bankanın genel perspektifi ve yönetimi çerçevesinde, dünya iş bölümünde kendisine uygun düşen konuma doğru yöneleceği kabul

¹⁸ Hani bunlar hep o „enflasyonist politikanın“ sonucunda yapılmıştı..Enflasyon menflasyon, adam devrim yapmış Türkiye’de!..Neymiş efendim, askerler, memurlar enflasyona yenik düşmüşler.. Kapitalizm bu kardeşim, ilkel birikim diye bir olay var teoride!..Türkiye’de de bu iş bu türden yöntemlerle olmuş işte..

edilmişti. Bu dönemde kurulupta TSKB'dan kredi ve pek değerli dolar fonları almamış olan büyük firmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Sanayiye verilen banka sermayesinin uluslararasılaşması, Türk sermayesinin uluslararasılaşmasını sağlayan mekanizma oldu. Sanayi yatırımları bir yandan İstanbul'da yoğunlaşırken, eski ticari birikime sahip İzmir ile zenginliğin yeni keşfedildiği Adana, yeni büyüme odakları olmaya başladılar. Anadolu'nun batısındaki küçük şehirler de ticari şebekelerin genişlemesi ve küçük sanayilerin büyümesiyle bu iktisadi kalkınma atmosferine katıldı"¹⁹.

Çok şaşırıyorum doğrusu Keyder'e! Ortada apaçık duran bir gerçek var: Bir yanda, Devletin koltuğu altında gelişen o Devletçi kapitalistler-"sanayi burjuvazisi, diğer yanda ise, TSKB falan aracılığıyla Menderes'in açtığı birikim yolundan yürüyerek sanayileşme sürecinde öne çıkan Anadolu burjuvaları. Keyder aslında bu gerçeği görmüyor değil. Ama gene de, bu iki grup burjuvanın birbirine zıt iki sürecin ürünü olduklarını, ve kavganın da aslında Devlet gücüne dayanarak içe kapalı bir ortamda İİS (ithal ikameci sanayileşme) ile yetinmek isteyenlerle, dışa açılarak ihracata dayalı bir gelişme stratejisi peşinde koşanlar arasında olduğunu göremiyor!..

VE 27 MAYIS DARBESİ.. DARBE NİYE YAPILDI, NEYİ, HANGİ PROBLEMİ ÇÖZDÜ

"1960'lardaki dönüşümün perspektifinden geriye bakıldığında temel bölünmenin, bir yanda şehirlerdeki ve köylerdeki küçük burjuvazi, küçük sermaye ve ticaret burjuvazisi ile (Keyder burada, DP'nin temsil ettiği-aşağıdan yukarıya doğru gelişen burjuvaziyi kastediyor sanırım m.a), öte yanda sanayi burjuvazisi arasında olduğu söylenebilir..sanayi burjuvazisinin uluslararası bağlantılarıyla birlikte gelişmesi birikim sürecinin artiki devlet tarafından düzenlenmesini gerektiriyordu. Bu, son yıllarında iyice politize olmuş DP yönetiminin yerine getiremeyeceği bir görevdi. Bu açıdan bakıldığında, 1960 darbesi ve beraberinde getirdiği sonuçların restorasyoncu değil dönüşümcü olduğu görülür...1960 darbesi (bu amaca yönelik olarak) iktisadi politikaları formüle edip uygulayabilecek yeni bir idari mekanizma kurdu. Bu politikadan doğrudan doğruya yararlanacak iki grup, sanayiciler ve örgütlü işçiler olacaktır".."

Bu paragraf çok önemli! Çünkü, sadece Keyder'in değil, 27 Mayıs darbesi'ni "ilerici bir dönüşüm" olayı-bu anlamda bir "devrim"-olarak gören bütün o "solcu"-“ilerici” “asker sivil aydın” çevrelerin görüşünü yansıtıyor. Peki neyi değiştirdi, kimin için ve neden zorunlu bir "dönüşüm" hareketiydi 27 Mayıs? Bakın bu soruya da nasıl cevap veriyor Keyder:

"Türkiye ekonomisinde savaş sonrasında uygulanan liberal dış ticaret rejiminin, dış ödemeler dengesinde karşılaşılan güçlükler nedeniyle kısa ömürlü olduğundan yukarıda söz edilmişti. İhracatın sırf tarım ürünlerine bağlı olmasının, yatırım ve tüketim mallarında artan ithalat talebini finanse etmeye yeterli bir temel oluşturmadığı anlaşılmıştı. Nitekim, 1950'lerin ortalarından sonra, ithal tüketim mallarının piyasadan çekilmesi, yerli sanayinin korunması sonucunu verdi ve bu himaye yerli müteşebbisleri sanayiye yatırım yapmaya teşvik etti. Türkiye'nin alacaklılarının zorlamasıyla bir istikrar planı kabul edildi ve bu plan çerçevesinde Türkiye'ye yeni borçlar verildi".

Şimdi, altını çizdiğimiz bu tesbiti iyi tutun aklınızda. Çünkü bundan sonra söylenenler bununla ilgili:

"Siyasi otorite, 1954'ten beri, karmaşık bir kota ve gümrük sistemi yoluyla ithalatın mahiyetini ve kalitesini kontrol edecek ve dolayısıyla seçilmiş sanayicilere pazarda ayrıcalıklar tanımaya karar verebilecek bir konumda bulunuyordu. İstanbul'un yeni gelişen sanayicilerinin, 1950'lerin son yıllarında devlet işlerinin gelişigüzel biçimde ve

¹⁹ a.g.e, s.173

zorbaca yönetilmesinden hoşnutsuz olanların korosuna katılmalarının nedeni, siyasi otoritenin imtiyazının son derece artmış olmasıydı”²⁰.

Anladınız mı şimdi olup bitenleri! İhracat tarıma dayalı olduğu için (tarım ürünlerinin fiyatları da düşünce) satılan mallardan gelen döviz miktarı ithalatı karşılamaya yetmiyor. Bu yüzden de hükümet ne yapıyor, bir tür ithal ikamesine baş vurarak (ithalatı kısmak için) yerli sanayiye teşvik ediyor. Ama işte tam bu noktada da kıyamet kopuyor!. Çünkü, hükümet-siyasi otorite-sanayinin ihtiyaç duyduğu girdileri karşılamak için gerekli olan döviz daha çok kendi “yandaşlarına” tahsis ediyor. İstanbul’un Devletçi sanayicilerinin sıkıntısı da buradan kaynaklanıyor. Tabi Keyder, Devletçi sanayiciler, Anadolu sanayicileri ayırımı yapmadığı için olayı izah ederken kaypak bir dil kullanıyor, ama işin özü budur. Yoksa, Menderesin koruma altına aldığı sanayiciler neden şikâyet etsinler bu korumadan! Şikayetçi olanlar döviz tahsislerinden yeterli payı alamadıklarını düşünenler..

Ve de darbe!

Aşağıdaki paragrafı bir kere okumak yetmez, birkaç kez, altını çizerek okumanız lazım! Çünkü, sadece 27 Mayıs’ta da değil, daha sonraki darbelerde de (12 Mart ve 12 Eylül’de de buna benzer durumlar söz konusu!)

“Bürokratların ümitleri ile sanayi burjuvazisinin (sanırım, bu “sanayi burjuvazisinin” hangi sanayi burjuvazisi olduğu anlaşılıyor artık! m.a) taleplerini biraraya getirebilecek gibi görünen 1960 darbesi, kıt kaynakların ve özellikle dövizin, hızlı kalkınma amacıyla rasyonel ve planlı bir biçimde tahsisini vaad ediyordu. (Ama bitmedi! m.a) OECD yoluyla yapılan dış baskı da benzer bir yönelimi amaçlamıştı..Bu bakımdan darbe, gerek dış baskılara, gerekse şehir kamuoyunun çeşitli tabakaları arasında artan memnuniyetsizliğe cevap veriyordu ve bütün bunlar sanayi burjuvazisinin projesinin desteklenmesini gündeme getiriyordu.. Bundan böyle devlete hakim olan unsurun sanayi burjuvazisi olacağı belli olmuştu”²¹.

İşte 27 Mayıs budur!..

“SANAYİCİLERİN” DERDİNİ-ONLARIN NEDEN “DEVRİMCİ” OLDUKLARINI ANLADIK, PEKİ YA O “BÜROKRATLARA”VE “AYDINLARA” NE OLUYORDU!.

“1960’a gelindiğinde bürokratlar ve aydınlar kalkınmacı bir ideolojinin ateşli taraftarıydılar. Açıkça dile getirilen anti popülist bir boyut içinde, bu ideoloji, ülkenin sanayileşmesine hizmet eden teknokratik bir elitin oynayacağı rolü göklere çıkarıyordu. İşçi sınıfı henüz keşfedilmemişti; hakim düşünce akımı, “kapitalist olmayan yol” eğilimleriyle birlikte Paul Baran’dan mülhem bir bağımlılık analizine dayanıyordu. Bu düşünceye göre, iktidar yalnız kendi çıkarlarını gözeten kokuşmuş (işbirlikçi) politikacılardan alınıp halka hizmet etmeyi amaçlayan milliyetçi plancılara verilmeliydi. Sanayileşme, iktisadi özerklik ve sosyal adalet, kurulması istenen düzenin temel taşları olacaktı. Bu görüşün taraftarları, ideolojilerini 1930’ların özel bir yorumuyla meşrulaştırdılar. Bu yoruma göre, 1930’lardaki devletçiliğin gerçekliği sol kanat devletçilerin ve kadro dergisinin savduklarına uyuyordu. Bir başka deyişle, devletçilik aslında kalkınmacılık ve milliyetçilik (daha doğrusu, bu versiyona göre anti-emperyalizm) demektir ve kapitalizmin serbestçe hüküm sürmesine izin vermemiştir. Demokrasinin ise, kendi gerçek çıkarlarından habersiz cahil kitleleri demagogların yönetiminden başka bir yere götürmeyeceği 1950’de anlaşılıyordu. Aydınlar, böyle bir analizden çıkararak 1960 darbesini desteklediler onu yeni bir devletçi sanayileşme döneminin başlangıcı sayarak alkışladılar”²².

²⁰ a.g.e, s.179

²¹ a.g.e, s.180

²² a.g.e, s.181

Aslında lafı niye uzatıyoruz ki! Devlet sınıfı adını verdiğimiz “yönetenlerle”, reaya adı verilen “yönetilenlerden” oluşmuyor muydu o koskoca Osmanlı? Peki ya onun uzantısı durumunda olan yeni devlet-Cumhuriyet ne idi, gökten zembille inmemişti ya o da! İşin özü burada da aynıydı. Yeni tipten de olsalar gene bir elitler zümresi-bir devlet sınıfı- vardı başta, ve de yönetilenler denilen bir halk. Bir yanlışlık var mı buraya kadar? Yoksa devam edelim! Peki 1950’de ne olmuştu? Sistemin basit pazar ekonomisi mantığı içinde gelişmesini isteyen güçler-Anadolu kapitalizminin güçleri-üste çıkmışlar, geleneksel elitleri iktidardan indirmişlerdi. Bu kadar basit! Artık zamanla devletçiliğin yerini piyasanın-pazar ilişkilerinin alacağı anlamına geliyordu bu da. **Peki ya “aydınlar”, onlara ne oluyordu?**

İkide bir “aydınlar” “aydınlar” deyip duruyoruz hep, kimdir, nedir bu “aydınlar”-ve de, “asker-sivil aydınlar”ya da “zinde güçler”!-? Son tahlilde, varolan sistemin ürettiği sistem içi muhalif-elit kadrolar değil midir bunlar? Bir ucu bürokrasiye uzanan, sistemin “ağzı mürekkep yalamış muhalif okur yazar takımı” değil midirler?..Objektif gerçeklik, yani varolan toplumsal sistem ne ise, onun düşünen beynini, konuşan dilini, kısacası, kendini ifade ettiği çekip çevirici instanzını oluşturan aydınları da bunun yansıması-ürünü olacaktır. Bu kadar basit! Peki ya sivil toplum mu diyorsunuz; yani, aydınlar varolan sistemin muhalifi olan sivil toplumun unsurlarıdır mı diyorsunuz! İyi güzel de, hangi muhalefetten, sivil toplumdan bahsediyorsunuz siz Osmanlı’da-ve de onun uzantısı olarak ortaya çıkan sistemde? “Sivil toplum” ve bunun unsurları olan aydınlar sistemin içinde aşağıdan yukarıya doğru gelişen başka bir sistemin-yeni bir üretim ilişkileri ağının-unsurları değil ki bizde! **Bunlar, Devleti kurtarmak için yukardan aşağıya doğru tezgahlanan bir kültür ihtilalinin-bir toplum mühendisliği projesinin unsurlarıdır! Ta o II.Mahmut’tan beri süregelen “batılılaşma” sürecini düşünün, o Jöntürkleri, İttihatçıları ve de bu geleneğin uzantısı olan Kemalist aydınları düşünün..Bunlar hep o varolan yapının ürettiği sistemin kendi içindeki muhalif “aydınları” değil midir? Bunların “muhalefeti”, varolan Devleti kurtarmak adına yapılan bir “muhalefet” değil midir! Yaşamı devam ettirme mücadelesi Devleti bir kültür ihtilaline zorlayınca, sistem ortaya çıkan yeni duruma göre düşünen yeni beyinler üretmiştir o kadar! Bu insanların düşüncelerini-fikirlerini belirleyen tek bir çıkış noktaları olmuştur hep: Ne yapıp etsek de içinde bulunduğu çıkmazdan Devleti kurtarsak!**

Öyle değil mi! Jöntürkler böyle düşünmüyorlar mıydı? 1908’in hareket ettirici fikri bu değil miydi? Daha sonra ittihatçılar da ne yaptılarsa hep bunun için yapmadılar mı? Bunun için, yani Devleti kurtarmak için girilmedi mi savaşa? O Ermeni tehcirlerinin falan gerekçesi hep bu değil miydi? Burjuva yetiştirme gayretlerinin, yeni bir ulus yaratma çabalarının amacı bu değil miydi!. Bizde aydın dedin mi akla ilk gelen şey hep bir toplum mühendisliği olayı olmuştur. Herşeyi daha iyi bilen bir takım insanların “cahil halkı” ve toplumu yukardan aşağıya doğru aydınlatma-değiştirme çabaları olmuştur. **Yani, bizde aydınlar, “statükoya karşı”, ama aslında gene statükoyu korumaya yönelik Devletçi sahte bir sivil toplum muhalefeti temsil etmişlerdir! Bu yüzden de hiçbir zaman gerçek aydın-sivil toplum unsuru haline gelememişler. Pazara bağlı olarak aşağıdan yukarıya doğru gelişen bir kapitalizm tehlike olarak görüldüğünden, Devletçi aydınların “sivil toplum muhalefeti” de hep buna karşı yönelmiştir. Öyle hinoğlu hin bir tezgahtır ki bu!. Devlet hep bir taşla iki kuş vurur bu politikayla! Ne istiyorsunuz siz, muhalefet mi der Devlet, bakın işte gerçek tehlike orada diyerek aydınları aşağıdan yukarıya doğru gelişmeye çalışan kapitalizmin üzerine sürer. Bu işi yaparken de en büyük desteği Osmanlı artığı “halkın koruyucusu” olma misyonundan alır!. O antika “halkçılık” silahını kullanarak sivil toplumu en hassas noktasından yakalar!. Halkı sömüren bir kapitalizme karşı koruyucu bir Devlet anlayışı! Daha ne istiyorsunuz siz der Devlet sivil topluma! Elinizde hazır devrimci bir Devlet-Devletçilik geleneği var, alın bunu tepe tepe kullanın**

diyerek aydınları, ülkenin düşünen beyinlerini Anadolu kapitalizminin üzerine salar²³! İşte bütün hikâye bundan ibarettir! Büyümekmiş, üretmekmiş, kapitalizmin gelişmesiymiş, bunlara hep kendi penceresinden-o anki toplumsal konumundan-bakan o aydınlar da, varolan düzeni allak bullak eden, üstelik de bütün bunları “enfilyonist bir politikayla” yaparak hayat koşullarını daha da zorlaştıran kapitalizme karşı Devletin yanında yer alırlar..

Aynı hikâye-aynı senaryo 27 Mayıs sonrası kuşaklar için de sahnede olmuştur. Bir farkla ki, bu sefer artık işçi sınıfının ve Sosyalist Sistemin keşfedilmesiyle senaryo daha da renklenmektedir!. Devlet, aydınları ve sivil toplumu baş düşmanı Anadolu kapitalizmine karşı yönlendirmede sosyalizmi kendisinin tabii müttefiki olarak görmeye başlar²⁴. İşte o, “27 Mayıs Anayasasının getirdiği sınırlı özgürlükler ortamından” yararlanarak sahneye çıkan “sol”un hikâyesi de tam bu noktada başlıyor zaten!..Bu konuya tekrar döneceğiz..

1960 DARBESİNİN GETİRDİĞİ KURUMSAL YENİLİKLER

“Devlet Planlama Teşkilatı üzerindeki tartışmaların sertliği gözönünde tutulursa, askeri darbenin neredeyse asıl amacının seçme teknokratlardan oluşan bu yeni kurumun kurulması olduğu söylenebilir. DPT, ekonomiyle ilgili çeşitli bakanlıkların yanı sıra varlığını sürdürecektir, ancak anayasadaki ayrıcalıklı konumu nedeniyle fiilen bu bakanlıkların üzerinde bir yere oturacaktı. Gerçekten de, DPT Müsteşarı, sanayiyle ilgili bir başbakan yardımcısının işlevini görüyordu. Ama çok beklenen ve üzerinde uzun uzun düşünülen beş yıllık planlar, istenen yatırım düzeylerine ilişkin kaba hesaplamaları ve istatistikleri derleyen tarihi belgelerden fazla birşey değildi. Planların kamu sektörü için emredici, özel sektör için yol gösterici olacağı kabul ediliyordu. **Bir başka deyişle, planlar, yatırım kararlarını merkezi olarak koordine etme teşebbüsleriydi. Yine de, DPT'nin faaliyetlerinin en önemli yönü sübvansiyonlu kredilerin ve (aşağıda ele alınacağı gibi Türk Lirası'nın resmi değerinin şişirilmiş olması nedeniyle sübvansiyonlu olan) kıt dövizin tahsisi için onayının gerekli olmasıydı. Böylece, siyasi tahsis süreçlerine ve dolayısıyla piyasada pazarlık yerine en üst idari düzeyde pazarlığa, ayrıcalıklı bir yer bulan bir durum yaratılmıştı. Bu şekilde, kıt kaynakların ve bu kaynakları kullananların elde edeceği rantın, en üst düzeyde erişme imkanı bulunan sanayi burjuvazisine gitmesi sağlandı.**”²⁵

Halâ düşünüyor musunuz 27 Mayıs nedir, neden yapıldı diye! Yukardaki paragraf herşeyi anlatıyor aslında! Anlatıyor anlatmasına da, Keyder'in kavrayamadığı, buradaki “sanayi burjuvazisinin” aşağıdan yukarıya doğru, pazar-piyasa mantığına uygun olarak doğal gelişim içinde ortaya çıkan bir sanayi burjuvazisi olmadığı!. Bir türlü “Devletçi burjuva kavramını kullanamıyor yazar!. Halbuki mesele o kadar açık ki! Menderes, klasik-pazara dayalı serbest rekabetçi bir kapitalist gelişmenin temsilcisi. Tarım ve ticaret, derken, bu alanlarda sağlanan

²³ Ne idi o MDD teorileri, „ordunun devrimci geleneği“ hikayeleri, askere dayanarak devrim yapma anlayışları!..Allahım, biz ne büyük bir tezgahın içinden çıkıp geliyoruz! Yazık oldu bütün o gencecik insanlara. Nasıl da yedi bitirdi canavar o pırl pırl insanları..Sadece 27 Mayıs öncesindeki asker sivil aydınları da değil, 27 Mayıs sonrası kuşakları da içine alan ne büyük bir tezgahmış meğer bu! Hani o, cehenneme giden yolun taşları iyi niyetle döşenmiştir diye bir söz vardır ya, sen neler düşünerek giriyorsun o “sivil toplumun-muhalefetin” içine, ama işin ucu nerelere gidiyor! “Kullanıldık”, “kullanıldılar” deyip duruyoruz hep, işte o kullanılma mekanizmasının özü budur. İdeolojik bir yönlendirmedir burada söz konusu olan. Yani, beyninin içine giriyor o virüs senin de sen farkında olmuyorsun! Sen, kapitalizme karşı en insani mücadeleyi verdiğini düşünürken seni kendi mücadelesinin bir parçası olarak kullanıyor o Devlet! Allahım sabır ver! Ne garip bir dünyadır bu, bak diyorsun, seni bu akvaryumun içinde tutuyorlar, ama görmek istemiyor bu gerçeği o balıklar! Çünkü akvaryum onların varlık koşullarını yaratan ortam olmuş! Onun içinden çıkıverirlerse yok olacaklarını sanıyorlar! Ve gerçeği ortaya koyduğun için de sana düşman oluyorlar! Ya sabır Allahım!..

²⁴ Burada ne demek istediğimi daha iyi anlamak istiyorsanız eğer, sitedeki “Makaleler” kısmına girin ve oradaki sistem kontrol-feedback mekanizmasıyla ilgili çalışmayı bir okuyun..

²⁵ a.g.e, s.183

ilkel birikimin sanayiye de atlaması.. Menderes'in temsil ettiği kapitalistleşme sürecinin diyalektiği böyle işliyor. Onun, "her mahallede bir milyoner yetiştireceğiz" söyleminin ardında yatan gelişme diyalektiği bu. **Ve tabi ne yapıyor bunun için DP iktidarı, zaten kıt olan dövizi kendi temsil ettiği sürecin ürünü olan sanayicilere tahsis ediyor. Kavganın özü de buradan kaynaklanıyor! Keyder'in "sanayicileri"nin sıkıntısının nedeni de bu yani!. Bütün o, DPT'nin neden zorunlu olduğu hikayelerinin, "teknokratlar yönetimi" falan safsatmalarının altında yatan bu! Halkı temsil eden yöneticilerin yerine teknokratları koydun muydu iş bitiyor! Niye? Onların oy alma-temsil sorunu yok da ondan. Onların tek bir sorunu var, o da İstanbul'un Devletçi sanayicilerinin istediklerini yerine getirmek! İşte bu yüzdendir ki, 27 Mayıs'ın getirdiği en önemli "yenilik" döviz tahsis yetkisinin DPT'na-teknokratlara verilmesi oluyor. Tabi onlar da bu yetkilerini Devletin sanayicilerinden yana kullanıyorlar. Aynı filmi daha sonra 12 Mart'ta ve 12 Eylül'de de gördük galiba! Hatırlıyor musunuz!!**

Ben size birşey söyleyeyim mi, oturun şu geçen hafta Erdoğan'ın açıkladığı "teşvik tedbirlerini" bir inceleyin! Bu bir devrimdir-sessiz bir devrimdir Türkiye'de! Daha önce de teşvikler falan yapıldı ama bu seferki başka! İlk kez "cari açık" sorununu kökünden çözmek-yani, artık yapısal hale gelmiş olan çarpıklığı düzeltmek- için bir program açıklıyor Türkiye! O "cari açık" sorunu ki, Türkiye kapitalizminin yapısal bir sorunudur. Sattıklarından daha çoğunu ithal etmek mecburiyeti diye de ifade edebiliriz bunu. Nedeni ise açık! Son iki yüz yıllık gelişmenin sonucu bu! Yukardan aşağıya doğru devlet müdahalesi altında gelişmeye çalışan, bu yüzden de bir türlü rotasını bulamayan-çarpık kalan-kapitalistleşmenin sonucu. **Devletin kanatları altında gelişen devletçi kapitalizmin-devletçi sanayicilerin hiçbir zaman dışa-rekabete açılmak, ihracat yapmak falan gibi bir sorunu olmamış ki! Devletin koruyucu kanatları altında iç pazar üzerinde bir tekel kurmuşlar bunlar, istedikleri malı istedikleri fiyata satıyorlar! İhracat falan girince işin içine, rekabette başlayacak! Çünkü ancak bir malı daha iyi kalitede ve daha ucuza üretirsen rekabet ederek ayakta kalabilirsin dış pazarlarda. İçerde, devletin korumacı kanatları altında kaldığın sürece bunların hiçbirine gerek yok. Ama bunun için de, kullandığın girdileri ithal edebilmek için dövize ihtiyacın var. Bunu da siyaset-devlet sağlıyor. Olay budur.**

Peki devlet nereden buluyor o dövizi? Tarım ürünleri ihraç eden bir ülkesin ya sen, ne yapıyor devlet, Türk parasının resmi değerini şişirerek ihraç edilen ürünlerin karşılığı olarak alınan dövizin miktarını azaltmış oluyor (bu yüzden de ihracatçı bir türlü belini doğrultamıyor). Ama bu arada, Türk parasının resmi değeri yüksek olduğu için devletçi sanayicilerin ihtiyacı olan ithal girdilerin fiyatı da düşmüş olacağından işin kaymağını hep o "sanayiciler" yiyor! Bu döviz manipülasyonlarının yol açtığı kayıpları ise devlet üstleniyor hep! Yani, tarım ürünleri ihraç eden ihracatçı bir türlü belini doğrultamazken, devlet politikasının korumacı kanatları altında olan sanayici sürekli kazançlı çıkıyor. Bu yüzden de Anadolu kapitalizmi bir türlü güçlenemiyor. Tarımdan sanayiye atlamak, aşağıdan yukarıya doğru bir sanayileşme ağı oluşturmak falan hikâye oluyor. Bu şekilde devletçi sanayicilere rakip olacak başka büyük sanayicilerin ortaya çıkması da engellenmiş oluyor. Bu modelde Anadolu kapitalistlerinin payına düşen sadece birtakım bayilikler, ya da İstanbul'un büyük sanayicileri için ara mallar üretmek oluyor..Devletçi sistemin mantığı budur. Devletçi kapitalizm böyle işliyor.

Sen tut, dönen bu tekere çomak sok! Menderes'i ipe götürmelerinin asıl nedeni bu işte. Aynen II.Mahmut'un yaptığını yapıyorlar!. Verilen mesaj daima şu: Tamam, kapitalizme karşı falan değiliz, ama devlete rakip olmayacaksınız, devletin kapitalisti olacaksınız..Piyasa miyasa bilmeyiz biz, devlet ne derse o olacak..öyle kontrol dışı olarak siyasete falan da girmeyeceksiniz!. Girmeye kalkarsanız, hele hele devletin karşısına çıkmaya cüret ederseniz sonunuz Menderes gibi olur!.

Özalin-daha sonra da Erdoğan'ın- durmadan "biz kefeni koltuğumuzun altına alarak siyasete girdik" demelerinin nedeni anlaşılıyor sanırım şimdi! İşte, Demirel'in beynindeki sinapslar da böyle oluşmuştur! Sıkışınca "şapkamı alır giderim"nin mantığı da buradan geliyor!

“Birikim tarzının yeni kurumsallaşmasının (keyder 27 Mayıs’ı böyle tanımlıyor.. hani, “bu bir restorasyon değil dönüşümdür” –birikim sürecinin yeni bir aşamasıdır- diyor ya!. m.a) ikinci boyutu yeni anayasayla işçi örgütlerine ve diğer örgütlere tanınan (Türkiye için) benzeri görülmemiş statüydü. Yeni anayasanın yanı sıra sendikalaşma ve toplu pazarlıkla ilgili olarak sonradan çıkarılan kanunlar, işçilerin Batı demokrasilerinde yüzyıllarca süren mücadeleler sonucu elde ettikleri grev ve toplu sözleşme haklarını kullanarak ücret taleplerinde bulunmalarına imkan verdi..

1961 Anayasası, 1950’lerde bütün idari yetkilerin parlamento tarafından gasp edilmesine (kullanılan terminolojiye bakın!..m.a) bir tepki olarak ortaya çıktığından, en düşük örgütlenme düzeyindeki toplumsal grupların bile siyasi otoriteye muhalefetini mümkün kılan bir kontrol ve dengeler sistemi getirmişti. Devlet memurlarının son derece güçlü olan Danıştay’a başvurma hakları vardı. Anayasa Mahkemesi parlamentonun çıkardığı kanunları sık sık iptal ediyordu ve en küçük siyasi parti bile bu mahkemeye başvurarak çeşitli devlet süreçlerinin işleyişini engelleyebiliyordu. Özetle, idari etkililik pahasına bir pazarlık ve veto sistemi kurulmuştu. İki meclisli yasama organında, her biri farklı seçmen tabanına dayanan birkaç hizipten oluşan çok sayıda parti bulunduğundan, siyasi prosedür de bu dengeler sistemini yansıtıyordu”.²⁶

Ne demek yani şimdi bütün bunlar? Adamlar darbeyi yapıyorlar, ama dünya şartları (ve de ülke içindeki koşullar) elvermediği için kalıcı olamayacaklarını anlayınca (gitmeyelim, kalıcı olalım diyenler de var, ama başarılı olamıyorlar..) tekrar “demokrasiye” dönmenin ve demokratik sistem içinde varlıklarını-iktidarlarını sürdürmenin koşullarını yaratmaya çalışıyorlar! Nasıl mı? Önce, ona göre bir anayasa hazırlıyorlar. Daha önceki anayasa-1924 anayasası kendi mutlak yönetimlerini temel alan-“güçlerin birliğine” yönelik bir anayasaydı. Ama şunu anlamışlardı ki artık, bu anayasayla olmuyordu! İlerde gene DP benzeri bir iktidarın başa gelmesi durumunda (bu “cahil halka” güvenilmezdi, pekala gene “onları” seçerek başa getirebilirlerdi!) gene 27 Mayıs öncesi ortama geri dönülmüş olacaktı!. Bunu engellemenin yolu “güçleri” ayırmaktan geçiyordu!

Ama sadece bu mu? Bir de, düşmanımın düşmanı dostumdur ilkesine uygun olarak, esas düşmana karşı çıkabilecek bütün diğer potansiyel muhalefet odaklarını (onların yolunu açarak) sahneye sürmek de lazımdı! İşte o “27 Mayıs Anayasası’nın demokratikliğinin” kaynağı budur!.Anadolu burjuvazisine karşı bütün potansiyel muhalefet odaklarını bizlemek, onları Devlet sınıfının potansiyel müttefikleri olarak şişirerek sahneye çıkarmak!²⁷

Şimdi, hepsini bırakın bir tarafa, adamlar tutmuşlar sana bir sürü haklar vermişler, öyle değil mi? Sendika kurma hakkı, grev, toplu sözleşme yapma hakkı falan filan!..Bütün bu hakları elde edebilmek için Batı’da insanlar büyük kavgalar vermişler, büyük bedeller ödemişler; ama sen bunları hiçbirşey yapmadan elde ediveriyorsun! Niye peki? Kim kime neyi, neden veriyor;

²⁶ a.g.e, s.184

²⁷ Burada denebilir ki, ne olmuş yani, iki rakip arasındaki mücadeleden yararlanmak yanlış mıdır? Hayır değildir!! Keşke sadece böyle olsaydı! Ama, Türkiye’deki sol muhalefetin yaptığı bu olmadı ki!. Türkiye solu, kendisine varoluş zemini yarattı diye Devlete-Kemalizme sattı kendini! Daha doğrusu, varoluşu itibariyle daha işin başında böyle doğmuştu o zaten! Resmi tarihin önüne koyduğu girdileri temel alıp-bu zemin üzerinde yapılan değerlendirmelerle işe başlayan “sol” kendisine buna uygun bir “devrim yolu” çizmişti!. Aynen o, “klavuzu karga olanın..” hesabı yani!..İşte, “Türkiye solunun”, daha doğuşu itibariyle „İlerici“ Devlet-„asker sivil aydınlar“- ve de „gerici burjuvazi“ kıskacı içinde sıkışıp kalmasının hikâyesi budur!. Ruhunu bu türden bir Devletçi yoruma teslim ederek doğan otistik bir çocuktur o ! Bu durumda zaten daha ne kalıyor ki geride!. Bundan sonra sen istediğin kadar Marksizm-Leninizm falan de. Ne farkın kalıyordu ki diğer Devletçi akımlardan! Sen onlardan biraz daha fazla “sol”-yani devletçi- olmuş oluyorsun o kadar!! Biri “ortanın soluysa” eğer, sen de onun daha solu olmuş oluyorsun!! Yani, bütün o Devletçilerle durduğun yer aynı aslında!..Bugün de öyle değil midir. Kimin ne söylediğine değil, nerede durduğuna bakın diye boşuna nefes tüketmiyorum ben!..

hiç üzerinde durmaya, azıcıkta olsa düşünmeye değmez miydi bütün bunların? Ben size söyleyeyim: Hayır! Böyle birşeyi yapamazdı o “sol”! Bu kadar olup bitenlerden sonra halâ da yapamaz!..İmkânsızdır bu, çünkü, daha böyle bir soruyu sormaya başladıkları an büyü bozulur, herşey tepesi taklak olur! Neden mi?

İki cevabı var bunun. Birincisi açık! Kendi varoluş zeminini sorgulamak olurdu bu! Yani, bir tür intiharın yolunu açmak olurdu! Çünkü, en solundan en sağına kadar bütün o Devletçi-Kemalist fraksiyonların hiç tartışmadan kabul ettikleri, üzerinde gelişip var oldukları, artık bilinç dışı haline gelmiş olan ideolojik bir zemin vardır ortada²⁸. Bunu bilince çıkararak sorgulamak anlamına gelirdi bu! “Türkiye’de ordunun, asker-sivil aydınların devrimci bir geleneği vardır” diye başlayan ideolojik zeminden bahsediyoruz! Bunun sorgulanması anlamına gelirdi böyle birşey! Ancak iş burada da kalmazdı, bir adım sonra iş ta o II.Mahmut’a kadar uzanırdı! Tanzimat’tan Meşrutiyet’e ve Cumhuriyet Devrimine kadar tarihimizde yer alan bütün o toplum mühendisliği harikası “ilerici” hamlelerin sorgulanması anlamına gelirdi! 27 Mayıs’da zaten bu zincirin bir halkası değil miydi! “Dışa bağımlı komprador burjuvaziye karşı” diye başlayan eski ittihatçı zihniyet, bu seferde, “gerici faşist güçlere karşı” mücadele sloganıyla “sol” bir kılıkta ortaya çıkıyordu, iş ta buralara kadar uzanırdı!

Şimdiye kadar bildiğiniz bütün o “solcu”, “sosyal demokrat”, “ilerici” örgütlerin hepsi de, “27 Mayıs Anayasası’nın getirdiği özgürlükler ortamında...” diyerek başlamıyorlar mıydı söze? Bu durumda olay bitiyordu zaten! Adam koymuş kendini bir yere, bir şeyin mücadelesini veriyor!..Ve de bütün bunların açıklamasını yapıyor sonra!. Kendini de “sol”, “sosyal demokrat”, “ilerici” falan diye yaftalıyor bu arada!. Tabi onlar “ilerici” olunca geri kalanlar da “gerici” olmuş oluyorlar. Çünkü, II.Mahmut’un çocuklarının “ilerici” sayıldığı bir ülke burası!

E, kardeşim sen de uyanık ol, yutma mı diyorsunuz!! Adam geçerli olan ölçülere göre satmaya çalışıyor malını, işine gelmiyorsa alma sende mi diyorsunuz! Kazın ayağı öyle değil işte! Sana sormuyorlar ki alıyormusun almıyormusun diye! Devlet bunlar, “alacaksın” diyorlar! “Ya bunu böyle kabul edeceksin, ya da sana hayat hakkı yoktur” diyorlar! “Kapitalizmse kapitalizm, solsa sol, bu ülkeye ne lazımsa onu ancak biz getiririz-yaparız, size düşense çağırılınca askere gelmek ve vergi vermektir” diyorlar!²⁹ Ve de itiraz edene Menderesin akibetini gösteriyorlar!

Yukardaki soruya benim nasıl cevap verdiğimi biliyorsunuz! Bunlar ne diyorsa onun tam tersini düşünüyorum ben hep! Türkiye’nin gelişmesini, ilerlemesini engelleyen hep bu Devletçi cephe olduğunu düşünüyorum!. Ve de otuzbeş yıldır bıkmadan usanmadan haykırıyorum bunu!. Hiç unutmuyorum, 1973 Mart’ını izleyen günlerdeydi; hani o general Gürler’in cumhurbaşkanı olmak için sahnede olduğu, “solcu” ve “sağcı” bütün o Devletçi takipçilerinin de kendisini destekledikleri günlerde..Selimiye’nin kalın duvarlarının arkasında yoğun bir tartışma içindeyiz (daha doğrusu benden başka tartışan falan yok; tartışan, varolan kabulleri-duvarları zorlayan benim sadece!). Benim dışımda hemen hemen herkes zaten Gürler’i destekliyordu. Bu arada, dışarda halâ yayına devam eden “solcu” Yeni Ortam gazetesine de yansıyor bu tartışmalar! Orada da şöyle diyorlardı: “Bir yanda 27 Mayıs’ın devrimci geleneğinin temsilcisi Gürler, diğer yanda ise gerici-faşist cephenin temsilcisi Demirel, biz tabii ki Gürler’i destekliyoruz!” Bir ara tartışmalar mahkeme salonuna bile yansımıştı; yanılmıyorsam (yani doğru hatırlıyorsam, çünkü yaşılanıyoruz artık!..) birgün ben de çıkıp, “bir yanda Menderes’in kurduğu Vatan Cephesi, diğer yanda ise Gürler’in temsil ettiği, Amerikan emperyalizminin de içinde bulunduğu gerici faşist 12 Mart cephesi” falan gibi birşeyler söylemişim!. Vay sen misin bunları söyleyen, aman Allahım ortalık birbirine girmişti!

²⁸ Zamanla artık sadece ideolojik olmaktan da çıkmış maddi gerçekliğin bir parçası haline gelmiştir bu zemin..Zaten bu yüzdendir ki Türkiye’de iki Türkiye vardır diyoruz ya!..

²⁹ Hani o meşhur Ankara valisi Tandoğan vardı ya onun lafları bunlar!

Bunları, şu **“Vatan Cephesi”** olayının altını çizmek için hatırlattım! Hatırlarsınız, bir ara bir Vatan Cephesi kurmaya kalkmıştı Menderes. Zaten daha sonra onu ipe götüren gerekçelerin biri de bu olmuştu. Tabi ben de o zaman müthiş bir herşeyi yeniden kavrama süreci yaşadığım için, hiç çekinmeden, aklıma ne gelirse söyleyiveriyordum! Öyle ya, nasıl olsa idamla yargılanıyorduk, kimden korkacaktım ki!! Aslında Menderes’in bu anlayışı özünde yanlış değildi tabi. Bugün de aynı şeyi düşünüyorum! Ama çok radikaldi ve aceleciydi! Onun, “bir odunu bile aday göstersem seçtiririm” sözünde ifadesini bulan kendine aşırı güveni yansıtıyordu!. Bakın bugün bir Erdoğan böyle konuşmuyor artık! Sürecin diyalektiğini daha iyi kavradı burjuvazi de! Üretici güçlerin gelişmesini esas alarak cepheyi içerden fethetmek stratejisi hakim oldu politikalarına. Sürecin gelişen ilerleyen yanını temsil etmenin verdiği rahatlıkla bu türden radikal çıkışlar bir yana bırakıldı artık. Doğru da yapıldı. **Hani o, genellikle Taraf cephesinden gelen “solcu” çıkışlar oluyor ya bazan, yok efendim AK Parti neden hemen yeni bir anayasa hazırlamıyormuşta, neden Uludere’nin katilleri hemen ortaya çıkarılmıyormuşta, Kürt meselesi neden hemen çözülmüyormuşta!..Bunlar sanki başka bir gezegenden gelmişler bu ülkeye!. Tepede demoklesin kılıcı asılı duruyor halâ, görmüyorlar mı bunu sanki! Tavşana kaç taziya tut derler bu türden solculuğa!. Hani artık sen iktidarsın, devlete de hakimsin, ne duruyorsun diyorlar! Evet doğru, o tepe aşıldı bir yerde³⁰, ama henüz daha tepeden aşağıya düzlüğe inilmedi. Yani yokuş aşağıya doğru devam ediyor burjuva devrimi süreci. Yokuş aşağıya doğru inerken biraz frende gitmen lâzım, yoksa her an devirebilirsin arabayı değil mi! Ama yok, hayır, gaz ver diyorlar! Yokuş aşağı inerken gaz vereceksin ha! Gaz ver ki arabayı devir! Sonra da gelsin gene o vatan kurtarıcıları, bu mudur istediğiniz! Bunların görevi de bu herhalde! Vallahi ben herşeyden şüphelenir oldum artık!.. Suriye’de kan gövdeyi götürüyor, Irak belli, İran fırsat kolluyor. Adamlar halâ Orta Çağ’da yaşıyorlar. Dünyanın enerji deposunda bir Şii nüfuz alanı oluşturmak istiyorlar. İçerde ise bunların şakşakçıları, ulusalçılar fırsat gözetiyorlar. Ne yapacaksın, mecbursun en önemli olanı belirleyerek onu başa almaya. Buna bağlı olarak da, en azından bir süre belirli uzlaşmalara giriyorsun. Politika böyle yapılıyor. Denge hesaplarıyla yürüyor politika. Bütün cephelerde birlikte savaşmaya kalkarsan olacağın bellidir. Öyle değil mi!. Ama yok, olmaz! Ben size birşey söyleyeyim mi, geçti artık o devir, kim takar artık ittihatçı liberalizmi! Herşeyin bir zamanı vardı!. Kurdu olmadı yerde keçiler Abdurrahman Çelebiydi bir zamanlar! Geride kaldı o dönem Türkiye’de!..Türkiye bu kadar yol katetmiş, ne diyorlar halâ bakın: Efendim, bütün bunlar “cami-kışla çatışmasıymışta”..”şimdi de sivil dikta kuruluyormuşta”!..Bu saatten sonra sadece trajik değil komik de oluyor artık bu türden çıkışlar! Akrep gibi birşey bu ittihatçılık galiba, kendi kendini sokarak intihar ediyor hep görevi bitince!..**

ŞU İTHAL İKAMECİ SANAYİLEŞME MESELESİ

“Bilindiği gibi, ithal ikameci sanayileşmenin (İİS)’nin tanımlayıcı özelliği, daha önce ithal edilen malları imal eden yerli sanayiın gümrük duvarları arasında korunmasıdır. İİS, 19.yy kökenli Listçi “milli ekonomi” modeline benzemez. Listçi modelde arzulanan, kapalı bir ülke içinde milli burjuvazinin gelişmesini sağlamaktır. Oysa İİS, mevcut bütün girişim imkanlarını milli burjuvaziye ayırmaktan çok, ülkede bir sanayi sektörü oluşturmak amacıyla sanayi faaliyetine himaye sağlamak anlamına gelir. Yerli burjuvazi 19.yy Alman ve İtalyan burjuvazilerine göre çok daha zayıftır. Bu yüzden amaç dünya pazarında rekabete hazırlamak değildir³¹. Uluslararası sermayeyle rekabetin söz konusu olmaması yalnızca

³⁰ Sürecin tepe noktası 2007-Cumhurbaşkanlığı seçimleriydi. Bu konuda o zaman bir makale de yazmıştım, sitede var..

³¹ Yani şimdi şu işe bakın, bizdeki İİS, sadece „yerli burjuvazinin Batı’dakilere göre daha zayıf olması nedeniyle mi“ Listçi modelden farklıdır!.. Batı ile aradaki farkı görmemek için elden gelen herşey yapılıyor! Yok kardeşim, bu iş farklı diyemiyor kimse! Batı’da kapitalizmin gelişme diyalektiğiyle bizdeki pozitivist-toplum mühendisliği harikası kapitalistleşme birbirinden farklıdır diyemiyor!..Ama ne olacak ki, siz göremesiniz de hayat kendi diyalektiğine göre akmaya devam ediyor!..

içerdeki sanayi sektörünün geliştirilmesi anlamına gelir. Bir başka deyişle, İİS sanayiye doğrudan yabancı sermaye yatırımı yapılmasına karşı çıkmaz; yabancı sermayenin de yerli sermayeyle aynı himayeden yararlanmasını önlemez. İİS politikası, yerli ekonominin dünya pazarıyla bütünleşme derecesinin mutlak olarak azaltılması anlamına da gelmez...

Yabancı sermayeye açık, ithalatı tüketim mallarından sanayi mallarına kaymış ve dolayısıyla iç pazarları gittikçe daha karmaşıklaşan mallara hazır olan birtakım ülkelerin ortaya çıkması, dünya ekonomisinin işleyişine ve evrimine bir engel oluşturmuyordu. Uluslararası sermaye de zaten aksini iddia etmiyordu. Yalnız çevre ülkelerde İİS'nin bir isyan ve anti-emperyalist bir kazanç ifade ettiği saplantısı görülüyordu. Ekonominin bürokratlar tarafından denetlenmesini kendi içinde bir başarı sayan "planlı" sanayileşmenin safdil taraftarları dışında hiç kimse İİS stratejisini dünya iktisadi düzenine karşı bir isyan saymadı".³²

Devam edeceğiz ama, altını çizmek istediğim birkaç nokta var burada, bu nedenle biraz duralım. Birincisi şu: Yukardaki tanımları görünce insanın aklına hemen daha birkaç gün evvel Erdoğan'ın açıkladığı İİS programı geliyor! Ne fark var bununla onun arasında, ya da var mı! Çok fark var! Birincisi açık, Devletçi burjuvazinin İİS programının, Devletin koruması altında iç pazar üzerinde tekel kurarak halkı sömürmekten başka bir amacı yoktur. Aşağıdan yukarıya doğru, pazar-mekanizmasına bağlı olarak gelişen, uluslararası pazarlarda rekabete hazırlanan bir sanayiye korumak falan değildir burada amaç! Devletçi burjuvazinin yaşamını devam ettirebilmesi için belirli ithal girdilere ihtiyacı vardır. Devlet de bunun gereğini yapıyor, o kadar. Tamam, Devlet bunları tarım ürünleri ihracından gelen dövizle falan finanse etmeye çalışıyor, ama, bunun yetmediği durumlarda zorunlu ithal girdilerin içerde üretilmesi de gerekiyor. Olay budur. Yani, bu durumda ekonomi dışa-uluslararası rekabete açılmaya falan hazırlanmıyor, amaç bu değil! Erdoğan'ın yeni açıkladığı İİS programı ise farklı (evet bu da gene cari açığı azaltmayı amaç ediniyor), ama bu sefer dışa açık-global sistemle bütünleşmiş bir ekonomi var artık ortada. Ve burada amaç artık içe kapalı bir yapı içinde iç pazarı sömürmeye yönelik tedbirler almak değil, tam tersine, ihracata dayalı büyüme stratejisi içinde girdi-çıkıtı dengesini sağlamak. Yani ürettiğinle satın aldığın arasındaki dengeyi sağlamak. Daha çok üreterek dışarıya sattığınla aldığın arasındaki açığı kapatmak..

Altını çizmek istediğim ikinci nokta ise, Devletçi İİS programıyla "milli burjuvaziye" desteklemeye yönelik "solcu" MDD tezleri arasındaki ilişkiye dair! Neydi Allah aşkına o MDD'ye da UDD tezleri! "Emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı milli burjuvaziye işbirliği içinde" MDD'ye da UDD- yapma teorileri! Ama size birşey söyleyeyim mi, sadece MDD-UDD falan değil, Türkiye'de şimdiye kadar ki bütün o "solcu" teorilerin özü aynıdır!. Bir "burjuvazi" vardır hep ortada. Buna ister "işbirlikçi", ya da "komprador" deyin, ister sadece "burjuvazi". Adı ne olursa olsun, nedense burada kastedilen hep o Anadolu burjuvazisi olur, ve asıl hedef de onlardır hep! Nedense, TÜSİAD'cılar falan girmezler bu kavramın içine! Çünkü onlar "milli burjuvazidirler" (ya da "ilerici burjuvazidirler") de ondan! Peki ötekiler niye milli olmuyorlar? Çok basit, onlar Devlete karşı bir süreç içinde, onun koyduğu sınırları aşarak ortaya çıkmışlar-gelişmişlerdir! İşte size bütün o ittihatçı-ve de "solcu" teorilerin özü! Aynı tezleri dün o gayrimüslim burjuvalar için de dile getirmişlerdi!. Yani bunların derdi hep ko Devlettir! Eğer aşağıdan yukarıya doğru Devletin koyduğu düzeni sarsacak bir gelişme söz konusu olan, asıl karşı çıkılması gereken hep o oluyor. En azından bilinç altları böyle çalışıyor bunların!. Çünkü, aynı kültür ihtilalinin ürünü hepsi de! Türkiye'yi küçük Batı olarak görüyorlar. Oradan aktarılan teorilere burada maddi temel bulmaya çalışıyorlar! Anadolu burjuvazisine gayri milli denmesinin nedeni de bu oluyor. Çünkü, gayrimüslim burjuvaların geleneğini sürdürüyor onlar da. Aşağıdan yukarıya doğru, Devletçi düzene karşı gelişen bir diyalektiğin ürünü olarak ortaya çıkıyorlar. Ve de tabii, yerli-geleneksel kültürel zeminden kaynaklanıyorlar onlar da..

³² a.g.e, s.187

PEKİ BUNLAR-DP'LİLER-HİÇ FARKETMEDİLER Mİ DARBENİN OLACAĞINI... ANADOLU BURJUVAZİSİNİN DİYALEKTİĞİ..

“27 Mayıs Yargılanıyor”³³adlı kitabında zamanın DP Milletvekili Sezai Akdağ’a soruyor Nazlı Ilıcak: “Hükümete karşı silahlı bir hareketin olacağını 27 Mayıs’tan önce sezdimiz mi?” Cevap şöyle: “Sezmek değil, yüzde seksen teferruatıyla 1958 yılı ocak ayının ilk haftası İzmir’de öğrendim. Halen İzmir’de olup AP teşkilatında bulunan Karşıyakalı Behiç Barhan, İzmir’de o zaman sahibi olduğum gündelik gazeteme telefon ederek benimle gece yarısı Denizbostanlısı’nda ışıkları söndürülmüş bir arabanın içerisinde müşterek bir arkadaşımızla görüşmeye geleceğini, konunun çok üzücü olduğunu ve sadece bana itimat ettiklerini, kimseye haber vermememi söyledi. Bilahare AP İzmir Milletvekili seçilen Fazlı Arınç’ın 1952 Model Chevrolet otomobilini alarak Denizbostanlısı’ndaki randevu yerine gittim. Behiç Barhan ile Tarık Halulu geldiler. Halulu Akis’in yazı işleri müdürüydü. Bana birtakım dosyalardan bahsedip bazı kağıtlar göstererek şubat ayında bir askeri darbenin hazırlandığını bazı isimler de vererek izahla, benim aracılığımın rahmetli Menderes’le görüşmek istedi. Bana o zaman verilen isimler arasında Faruk Güventürk, Sıtkı Ulay, Orhan Erkanlı, Ahmet Yıldız, Talat Aydemir, Sami Küçük, Cemal Gürsel, İnönü, Sıddık Sami Onar, Münici Kapani, Metin Toker ile bazı komünist olarak tanınan gazeteciler ve CHP’liler vardı..

Ankara’da rahmetli Menderes’le görüştüm. Çeşitli dosyalar ve ihtilal grupları ve bu gruplara dahil isimlerden bahsettim, çok ilgilendi..Üç gün sonra tekrar rahmetliyi gördüm. Bu sefer bana, **“verdiğin isimleri el altından soruşturduğum, hepsi de mert ve güvenilir kimselermiş..Türk Ordusu yeniçeri ordusu değildir³⁴. İşte çalışıyoruz..Gecemiz gündüzümüz yok. Memleketi nasıl aldık ne hale getirdik. Bunları en az vicdan sahibi bir insan bile idrak ederken anayasaya bağlı, Atatürk’ün kurduğu Türk Ordusu mu meşru bir hükümete isyan edecek?”** diye cevap verince ben, “beyefendi, bir milletvekili olarak ben size duyduklarımı ve gördüklerimi intikal ettiriyorum. Hükümet başkanı sizsiniz, değerlendirmesini ben yapmam” dedim. Beni öptü, “heyecanlı olduğunu, mertliğini bilirim ama bu kadar da vesveseli olacağını düşünemezdim” dedi³⁵

Ya peki Samet Kuşçu olayına ne demeli! Adam darbeyi ihbar ediyor, isimleri sayıyor tek tek! Ama sonra ne oluyor biliyor musunuz? Darbecilerden birinin yaptığı yargılama sonucunda ihbar edilenlerin hepsi beraat ederken ihbarı yapan Kuşçu mahkum ediliyor! Hükümet de bu arada ağzını açıpta hiçbirşey söylemiyor, kurbanlık koyun gibi kendini darbecilerin insafına bırakıyor!..

Diğerleri bir yana, Menderes’in kendisi inanmıyor bir kere öyle darbe falan olabileceğine! “Türk Ordusu böyle şey yapmaz” diyor, başka birşey demiyor!. Bir Vatan Cephesi” kurmayı düşünebiliyor ama karşısındaki cephenin ne olduğunu, kimlerden oluştuğunu, bu işin tarihi köklerini neler olduğunu bir türlü kavrayamıyor!. Bu mücadelenin “batılılaşp merkezileşerek Devleti kurtarmak” adına “modern bir ordu” kurarak yola koyulan, bir kültür ihtilali sürecini başlatan, Müslüman mahalli liderleri yok ederek protokapitalist ademi merkezietçi bir gelişmenin önünü kesen ta o II.Mahmut’tan itibaren başladığını; daha sonra gelen İttihatçıların, Kemalistlerin falan da hep bu sürecin devamı-uzantıları olduklarını düşünemiyor! Çünkü, toplumsal hafıza diye birşey bırakmamışlar Anadolu sivil toplumunda! Hafızada yer alan tek şey

³³ „27 Mayıs Yargılanıyor“, Nazlı Ilıcak, D.E Yay.1975

³⁴ Sadece bu cümle bile çok şey anlatıyor aslında! Anadolu burjuvazisinin tarihsizliğini-hafıza kaybını gözler önüne seriyor. Bence Devletin en büyük başarısı bu! Yani Devlet, kültür ihtilali politikasıyla sadece devşirme bir nesil yetiştirmekle kalmıyor, o, ana rahminde olgunlaşmaya çalışan sivil toplumu da biçimlendiriyor, onun da hafızasız bir şekilde sakat doğmasına neden oluyor! Dünyanın başka yerlerinde kapitalizm-burjuvazi önce kendi aydınlarını yetiştirerek mücadele içinde adım adım doğarken, bizde tersi oluyor! Önce bebek doğuyor bilinçsiz bir şekilde!. Bilinç faktörünü temsil eden burjuva aydınların-liberal demokrat aydınların ortaya çıkışı daha çok yeni bir olay! Bu arada kendini “liberal” diye yutturmaya çalışan itihatçıları saymıyorum tabii!..

³⁵ a.g.e, s.456

Devlet de Devlet! Devleti karşına alarak hiçbirşeyin yapılamayacağı!..Bu nedenle, hiç toz kondurmuyor o da kutsal Devletine! Hem o “Devlet’in” darbesini yiyor, hem de halâ onu tanıyamıyor ve halâ onu kendi tarafına çekebileceğini düşünüyor! Karşısındaki rakibin-darbecilerin üniforma giymiş üç beş Devlet memuru-börokrat olmadığını, mezar kaçkını o antika Devletin bizzat kendisi olduğunu, diğerlerinin ise güçlerini bu gelenekten aldıklarını (bunun modern bir devletle falan alakasının bulunmadığını) anlayamıyor! İdam sehbasına çıktığında bile göremiyor fukara o canavarın gerçek yüzünü! Bilmiyorum ne denir buna, bazıları “Stockholm Sendromu” falan diyerek sadece alevileri işaret ediyorlar bu canavarın kurbanı olarak, ama bence bu mesele daha da karmaşık Türkiye’de!

Hadi bütün bunları da bir yana bırakalım, darbe olmuş bitmiş, kendilerini “Devletin asıl sahibi” olarak gören dönemin o “devrimcileri” halkın oylarıyla seçilmiş milletvekillerini Yassıada’da toplamışlar, vatana ihanet suçuyla da idamla yargılıyorlar. Bu durumda bile, gene başta Menderes olmak üzere bütün o DP’liler orduya-darbecilere karşı son derece nazikler-saygılılar! Hadi bu da bir yana, idam sehbasında bile bu inancı sarsılmıyor Menderes’in! Gelin de çıkın şimdi işin içinden!

Bir bugün Erdoğan’a, onun duruşuna bakın, bir de Menderes’inkine..Bu arada Demirel’i, Özal’ı falan da getirin gözünüzün önüne!..Sadece bu tablo bile Türkiye’nin nerelerden nereye geldiğini göstermeye yeter! Bütün mesele üretici güçlerin gelişme seviyesiyle ilgili. Menderes ve DP bu işin öncüleri..O zaman bu kadar olabiliyor, niyesi nedeni yok bu işin. Şunu unutmayalım, tarihi yapanlar öyle tek tek insanlar falan değil! Tek tek insanların elementlerini oluşturduğu toplum adı verilen sistemler var ortada. Tarih, karşılıklı etkileşim içinde bunların evrimi süreci oluyor. Evrimden kastedilen şey ise üretici güçlerin gelişimi olayı.. Biryandan kendi aralarında etkileşirlerken, diğer yandan da doğayla etkileşiyor toplumlar; içerdeki sınıfsal düzeyde olan etkileşimler de bunların sistemin içindeki uzantıları oluyor. Tarih-yani üretici güçlerin evrimi- işte bütün bu süreçlerin bileşkesi olarak ortaya çıkan sonuçtur. Bu nedenle, kişiler söz konusu olduğu zaman, yapana değil, onlara o görevleri yaptıran süreçlere bakmak gerekiyor. Öyle ki, kişiler belirli bir süreç içinde önlere konan görevleri yaparken bile bazan o an ne yaptıklarının tam olarak farkında olmayabiliyorlar. Kişiler açısından her durumda belirleyici olan objektif bir temsil olayıdır. Kişiler her anın gerçekliği içinde belirli toplumsal kimliklerin-varlıkların temsilcisi sıfatıyla sahneye çıkıyorlar ve bir rol oynuyorlar. Evet, bu toplumsal varlıklar tarihsel akış içinde oluşarak belirli bir ana geliyorlar. Yani, belirli bir anda kişilerin temsil ettiği toplumsal kimlikler öyle rasgele ortaya çıkan şeyler değil. Ama işte madde ile bilinç arasındaki ilişki burada da kendini gösteriyor. Bilinç burada da daima sonradan-geriden geliyor. Önce varoluyorsun. Bilinçdışı duygusal bir kimlik eşlik ediyor buna. Bilişsel kimlik ise sonradan oluşuyor.

Bir Menderes’e, bir de Erdoğan’a bakın bugün! Bunların her ikisi de aynı sürecin, aynı diyalektiğin ürünleri. Ama birisi (Erdoğan’ın deyimiyle) “uysal koyun”, diğeri ise, “diklenmeyen, ama dik durabilen” bir hareketin lideri!..Nereden geliyor aradaki bu fark? Bunların her ikisi de Türkiye değil mi! Ama, biri 1950’lerin Türkiye’si, diğeri ise, kişi başına milli geliri 10.000 doları bulmuş bir Türkiye! Olay budur işte! Öyle lafla peynir gemisi yürümüyor! Maddi gerçeklik belirliyor sonunda herşeyi. Üretim araçlarının-toprakların büyük çoğunluğunun Devlete-Devlet sınıfına ait olduğu bir Türkiye ile bugünkü Türkiye aynı şey değil. Ak Parti iktidara geldi geleli yaptığı en iyi şey ne oldu biliyor musunuz: Bütün o KİT’leri falan dağıttı, özelleştirdi..Devlet mülkiyetini azalttı. Burjuva devrimi denilen olayın özü de bu değil midir zaten!..

Osmanlı üzerine çok yazdım. Bir aşiret toplumunun fetih yoluyla yukardan aşağıya doğru adeta taşlaşarak devletleşmesiyle oluşmuş bir sistem bu. Burada Sultan kendini halâ ilkel komünal toplumda sistem merkezinde oturduğu düşünülen Tanrı’nın temsilcisi olarak görüyor! Evet, köprülerin altından çok sular akmış, komün diye birşey kalmamış artık ortada! Sınıflı bir toplum olarak tipik bir İbni Haldun devleti çıkmış ortaya, ama, üretim ilişkileri değişmediği için sistemin toplumsal DNA’larında

(kültüründe) niteliksel bir değişim olmamiş. Bu yüzden de tepedeki Sultanın etrafında oluşan yöneticilerin (sistemin çobanlarının) en alttaki yönetilenleri (sürüyü) güttüğü (çoban-sürü ilişkisi) bir yapı var halâ ortada. Ve böyle bir yapı içinde çoban kendini sürüyü korumakla görevli görüyor halâ. Yapısal değişim içinde ortaya çıkan diğer unsurlar falan hep varolan sisteme musallat olan parazitler onun gözünde, sürüye göz koyan kurtlar bunlar! İşin ilginç yanı, çobana olan bağlılık o sürü için de geçerli! Onlar da “Allah devletimizi başımızdan eksik etmesin” diye bakıyorlar olaya!

İşte, kapitalizme doğru evrilecek olan sivil toplum potansiyeli-muhalefeti (Anadolu kapitalizmi) böyle bir yapı içinden çıkıp geliyor. Kolay bir iş değil bu. 16.yy’ın ortalarından itibaren değişmeye başlayan bir yapıda ayırık otu gibi sürekli yolunmuş, ezilmiş bir sivil toplum muhalefetini düşünün! “Müsadere” adı altındaki o servete el koymaları falan düşünün!..Bütün bunların normal sayıldığı bir yapı içinde oluşuyor o sivil toplum bilinci de. Tanrısal bir gücün takdiri olarak kabul görüllüyor bütün o olup bitenler! İsyânların bile altında gene aynı kabul var! Alın o Celali İsyânlarını falan, bunların hiçbiri Tanrı’nın temsilcisi Sultana karşı değil! Sened’i İttifak’ı imzalayan o ayanların bile akıllarında başka bir sistem kurmak falan yok! Evet, eğer işleseydi Sened’i İttifak, hemen öyle sistemin mantığının-bilgi temelini de birden değişvereceği anlamına gelmeyecekti bu! Ama, bu yolda en büyük engel olarak duran merkezîyetçi yapının değişmesi, bunun ademi merkezîyetçi yönde evrimi, sistemin daha ileri ufuklara doğru açılmasının da yolunu açabilecekti..

Alın o II.Mahmut’u! Adam bütün Müslüman ayanları kesiyor! Kendisine rakip olabilecek bütün o sivil toplum unsurlarının başını koparıyor! Gayrimüslimlerin mahalli liderlerine-sivil toplum unsurlarına ise dokunamıyor, çünkü arkalarında yabancı devletler var onların! İş bu noktaya gelmiş. Hem sonra onları kendisi için siyasi bir tehlike olarak falan da görmüyor zaten; ama Müslüman mahalli liderler bir rakip Devlet için!

Sonra? Sonrası belli! “Batılılaşma” adı altında yürütölen merkezileşme sürecini yeni tipten bir orduyla da taçlandırın yönetici sınıf artık o sivil toplum muhalefetinin görevini de kendisi üstlenerek, kendisini değişimin dinamiği olarak da kabul ettiriyor! “İlerici devlet” geleneğinin-anlayışının yolunu açıyor! Öyle ki, bundan sonra artık herşey varolan o devletin içinde-devlet anlayışının içinde cereyen edecektir. Varolan sistemin muhafaza edilmesini savunan da o, onu modernleştirerek değiştirmek isteyen de! Böylesine bir kısır döngü içine giriyor toplumsal diyalektik. Bir yanda batılılaşmacı-modernleşmeci Devletçiler, diğer yanda ise eskiyi muhafaza etmekle işlerin düzeleceğini düşünenler! Birinciler, Jöntürklerden İttihatçılara ve Kemalistlere uzanan yolun yolcuları olarak sahnede rol alırlarken, diğerleri de, İslamcılığa sarıldığı ve birincilere karşı olduğu için Abdülhamid’i bayrak ediniyorlar! Birinciler “sol” olurken, diğerleri de “sağ” olmuş, sağı-muhafazakarlığı temsil etmiş oluyorlar! İşte Türkiye’ye miras kalan fikri yapı budur. Arap saçına dönmüş bir duygusallığın tahakkümü altında şekillenen çarpık bir bilişsellik! Toplumsal hafıza falan kalır mı böyle bir karambolun içinde! Yüzlerce yıla yayılmış bir dejenerasyonla karışık kendine özgü bir evrim olayı bu.

İşte Menderes olayını, onun yalpalamalarını değerlendirirken sistemin bu arka planına bakmak gerekiyor. Adam mevcut sistemin içinden onun muhalifi olarak çıkıp geliyor. Devletçiliğin yerine pazara dayalı rekabetçi bir kapitalizmi savunuyor. Fakat bütün bunların ne anlama geldiğinden, yani davanın özünün aslında o Devleti-Devletçi yapıyı değiştirme davası olduğunu bilmiyor!

İşte tam bu noktada çok önemli bir soru çıkıyor ortaya: Peki nasıl oldu da böyle bir karambolun içinden bugünlere gelebildik?

“Her ağacın kurdu kendinden olur” diye bir söz vardır ya, bu, bir anlamda, her sistemin kendi diyalektiğini, yani kendini üretme mekanizmasını kendisinin yarattığı anlamına geliyor.

Sistem çok mu otoriter bizdeki gibi, merkezi yapı çok mu güçlü, böyle bir ortamda sivil toplumun gelişme şansı çok mu az, o zaman işte bizde nasıl oluyorsa öyle geliyor süreç! Önce varolanın içinde sureti Haktan görünerek başlıyorsun işe!. Bazan takiiye diyorlar buna, bazan da saflık! Ama her halukârda usul usul, alttan alta geliyor süreç. Varolana sahip çıkarak, ama onu içten içe çürüterek! Alın şu rüşvet olayını! Ta Osmanlı'dan beri iliklerini kemirmiş bu toplumun. Bir yazımda rüşveti bile, alttan alta sistemi kemirme sürecinin bir aleti kabul ederek "devrimci" olarak göstermişim!! Hani o "Devlet malı deniz yemeyen domuz" lafı vardı ya, Devlet al ye, daha ne istiyorsun diyor o varlıklı-kendisine rakip olabilecek kullarına, ye, ne yaparsan yap, ama bana dokunma, bana kulluk etmeye devam edersen ben de seni doyururum! Sıradan basit insanlar ne yapacak peki bu durumda? İsyân etseler bir sonuç alamıyorlar, karşılarındaki duvar çok güçlü. Onlar da ne yapsınlar, alttan alta o duvarı delmeye çalışıyorlar! Usul usul, göze batmayacak şekilde, Devlete sahip çıkarak onu çökertmeye çalışıyorlar! Tabi bu işin birinci aşaması. Her basamakta merkezi yapının gücüne göre bir strateji geliştiriyor insanlar ve adım adım ilerliyorlar açılan gediklerden! Hiç acele etmeden, süreci yıllara, hatta yüzyıllara yayarak ilerliyorlar! Bu ne demektir biliyor musunuz! Ha, bu arada hiç aceleciler çıkmıyor mu! Yürü diyorlar, böyle olmaz! Ama aldırıyor halkımız bu türden provokasyonlara. Bütün bunların, tavşana kaç tazıya tut misali, baştaki o despotun işine yarayacağını biliyorlar. Bu günlere böyle geldi işte o Anadolu sivil toplumu..

Bir, idam sehbasında başı yana eğik, hayal kırıklığı yüzünden okunan o Menderesi getirin gözünüzün önüne, bir de bugün, "diklenmeyiz ama dik durmayı da biliriz, boynunu celladına uzatan uysal koyun değiliz" diyebilen o Erdoğan'ı! İşte olay budur. Gelişmenin, ilerlemenin ölçüsü budur! Gerisi boş laf! "Sağcı"- "solcu" herkesin, bu arada, bütün o " "ittihatçı liberallerin" de bu diyalektikten çıkarmaları gereken çok ders vardır! Değişimin diyalektiğini hep o "Batı'lı" akıl hocalarından-kitaplardan değil, biraz da beğenmediğiniz şu yerli sivil toplum güçlerinden-öğrenmeye çalışın!..

Bu söylediklerin elbette ki onların (Anadolu sivil toplum güçlerinin) bütün sürece hakim oldukları, herşeyi daha iyi bildikleri anlamına gelmiyor! Alâkası yok! Ama onlar, varolan ve ancak değiştiği ölçüde, değişim süreci içinde varolmaya devam etme şansı bulunan maddi gerçekliği temsil ediyorlar. Yani, değişmeye mecbur olanı, bunun bir varoluş koşulu olduğu süreci temsil ediyorlar. Bu yüzden de, değişimle birlikte değiştirirken öğrenerek kendileri de değişiyorlar. Yapana değil, yaptırana bak diyalektiği diyorum ben buna. Örneğin bir Erdoğanı ele alın. Nerelerden nereye geldi bugün! Neden, nasıl? Herşeyi bilerek mi yola çıktı Erdoğan! Alâkası yok! Temsil ettiği süreç onu eğiterek bugüne getirdi. Ve almış götürüyor şimdi de gitmesi gereken yere! Şu çok bilmişliği bir yana atın da, bırakın artık siz de kendinizi o akışa, onun içinde düşünmeye çaba gösterin. Sürecin-değişimin daha bilimsel, daha az sancılı olarak devam etmesi için çaba sarfedin.

